

जातक बाखँ

धम्मवती

जातक वाखँ

सम्पादिका व अनुवादिका

धम्मवती

Dhamma.Digital

प्रकाशक

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति किहार

धीबः, नवल होल

प्रकाशक :

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

धीधः नघल टोल ।

बुद्ध संबत् २५२०

नेपाल संबत् १०९७

Dhamma.Digital

मुद्रक :

सक्ति प्रेस,

धाम्बहाल, काठमाडौं, नेपाल ।

धर्मदान

दान मध्ये धर्मदान तःधं धका भगवान्
बुद्धं धया विज्यागु खँ व माँ-अबुपिन्तुत्यासा
पुलेत नं धर्म याय् मा धया तगु खँ धर्मकीर्ति
विहारे वना न्यना तयागु जुया दिवंगत माँ
पुण्यशोभा तुलाधरया पुण्य स्मृतिस श्व
जातक बाखँ धयागु सफू छापे याय्त चन्दा
बिया धर्मदान याना चवना ।

मैत्रीरत्न तुलाधर
आशादेवी तुलाधर
असन, धालासिक्व

पुण्यशोभा तुलाधर

जन्म - १।९।१९५४ मर्यामि

मरण - २२।१२।२०३२ पञ्चमि

जिगु खँ

थव सफूया नां जातक बाखँ तया बिया । छायाधासा जातक अथं
कथाय् च्वंगु बांलागु त्यया प्यपु न्यापु बाखँ छापे याय्गु मती तया ।
धर्मकीर्ति विहारे लच्छिया न्याक बुद्धपूजा ज्वाबले लाला बले कोलाकं
याना जातक बाखँ कना च्वनागु निदं मयात । बुद्धपूजाय् भाग का
वईपि उपासक उपासिकापिनिगु इच्छा खः भति भति यानासां जातक
बाखँत सफूया रूपे छापे याय् दुसा ज्याय् खेले दै । बाखँ छक न्यन लिपा
लोमना वन फुत । सफू छापे जूसा इले बिले स्वया लुमंका ते दै ।

धात्थे नं ःह्याइपुक उपदेश व बौद्ध शिक्षा सेकेगु इच्छा दुसा, नैतिक
सुधारया आशा दुसा, केकुंगु नुगः चक्कंकेगु जूसा जातक बाखँत स्वे माः
बा न्यने माः । जातक बाखने प्राचीन चालचलन, थितिरोति, इतिहासया
खँ यक्वं दु । मुख्य खँ नैतिकता अथवा सदाचार ज्वीगु शिक्षा जातक
बाखने यक्व दु । गुलिस्यां बुद्धया पूर्वजन्म सम्बन्धी जक लुमंका च्वनी,
गुलिस्या आत्मा दु धयागु कया जातक बाखँ स्वया च्वनी । थुगुपत्ति खँ
महत्त्वपूर्णगु बा उस्त खेले दुगु खँ मखु । बोधिसत्त्वया चरित्र गुलित बांजा,
परोपकारया विचार गुलित पक्का, बोधिसत्त्वया मन गुलित बःला थुपि
हे जातक बाखनं बिया च्वंगु नैतिक शिक्षा खः ।

उखुनुतिनि श्रीलकाया पियदस्सि भन्ते नं बाखँ कना धया बिज्यात

ख

लंकया मनूत सभ्य जुया च्वंगु व श्रीलंका उन्नति जुया च्वंगु मां-बोपिसं
यः मस्तेत मध्यां निसें जातक बाखें कना बानि भिका तेंगुलि खः ।

गुलिखे न्हापा पूज्य अमृतानन्द भन्ते नं जातक माला भाग-१, जातक
माला भाग-२ अतीत जातक कथा संग्रह च्वया बिज्यागु धर्मोदय सभां
प्रकाशित याना तगु खः । व नं अप्राप्य उवी धुंकल । द्वितीय संस्करण
यशोधरा विद्यालयया प्रधान अध्यापिका माधवीं प्रकाशित याना बिल ।
अमृतानन्द भन्ते नं हे बौद्ध कहानी धका मेगु नं जातक बाखेंत च्वया
बिज्यागु दु । व नं धर्मोदयं प्रकाशित याना तगु दु ।

आ थुगु जातक बाखें वर्तमान व अतीत कथा नितानं तथा प्यगु न्यागु
बाखेंया संग्रह भावार्थ अनुवाद याना च्वया ।

थुगु सफूती भाषा संशोधन श्रद्धेय अभ्यघोष भन्ते नं याना बिज्यात ।
प्रूफ नं स्वया बिज्यागुलि वसपोलयात धन्यवाद दु ।

सफू पिकाय्त आर्थिक सहायता बिया गुहाली याना उत्साह बढे
याना दीम्ह मैत्रीरत्न तुलाधरया प्रति कृतज्ञता ज्ञापन याना ।

प्रूफ बिहारे ध्यंक हया सफू बांलाक छापे याना ब्यूगुलि शाक्य प्रेस नं
धत्यवादया पात्र जू ।

धर्मकीर्ति विहार

७ पुस २०३३

-धम्मवती

थुकी थव थव जातक दु :

राजोवाद जातक	१
सूकर जातक]	६
अलीन चित्त जातक	१०
विनिलक जातक	१८
मणिचोर जातक	२१
महापिङ्गल जातक	२५
गामणि चन्द जातक	२९
अब्भन्तर जातक	४८

Dhamma Digital

1	Introduction
2	Chapter 1
3	Chapter 2
4	Chapter 3
5	Chapter 4
6	Chapter 5
7	Chapter 6
8	Chapter 7
9	Chapter 8

राजोवाद जातक

न्यायपूर्वक राज्य यांना नं जनताया छुं चित्त बुळे मज्जूगु
दुला धका भेष बदले यांना थःगु दोष माः वंगु बाखँ खः ।

भगवान बुद्ध जेतवन विहारे विज्याना च्वंबले कोसल
जुजु वसपोलयाथाय् वया वन्दना यांना अन्याय जुया च्वंगु छगू
त्वापुयात न्यायपूर्वक छिने यांना वयागु खँ कना च्वंगु बारे बुद्ध
कना विज्यागु बाखँ खः ।

बुद्धं धया विज्यात—महाराज ! छि बुद्ध थेंज्याम्हसिगु
उपदेश न्यना न्यायपूर्वक मुद्दा छिने यागु छुं आश्चर्यगु खँ मखु ।
ह्लापा ह्लापा बुद्ध मखुम्ह छम्ह सज्जनया उपदेश न्यना हे नं
दशराज धर्मपूर्वकं जुजुपिसं न्याये च्वना राज्य यांना वंगु खँ
कना विज्यात ।

गुकर्षं राज्य यांना वन धयागु खँ सीक्य मास्ते वया
विस्तारपूर्वकं कना विज्याहुँ धका प्रार्थना याःगुलि भगवान बुद्धं
थ्व राजोवाद जातक बाखँ कना विज्यागु खः ।

ह्लापा ह्लापा वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य यांना
च्वंगु बखते बोधिसत्व वहे जुजुया बडा महारानीया गर्भे बास
च्वना फ़िला देवं याउंक माँया गर्भे मुक्त जुल । व कुमारयात
नाँ छुइगु दिने ब्रह्मदत्त कुमार धका नाँ छुना बिल ।

व ब्रह्मदत्त कुमार छसिनसें तःधिक जुया फिखुदँ उमेर दुबले तक्षशिलाय् दिसा पा मोक्ष गुर्याथाय् वना फुक्क शिल्प विद्यां पारंगत जुइक सेका लिहाँ वया अबु परलोक वनेवं राज्याभिषेक याना न्याय पूर्वकं राज्य चले याना च्वन ।

न्यायपूर्वकं धयागु- १) इच्छाया वशे मवंसे, २) क्रोधया वशे मवंसे, ३) भयया वसे मवंसे, ४) अज्ञानया वशे मवंसे न्यायपूर्वकं राज्य याना च्वन ।

थुकथं जुजुं धार्मिकपूर्वकं राज्य सञ्चालन याना च्वंगु बखते मन्त्रीमण्डलं नं धार्मिकपूर्वकं राज्यया ज्या याना च्वन । फुक्क थासे नं न्यायपूर्वकं राजकाज चले याना च्वंगुलि छल्कपट याइपिं सुं हे मन्त । अथे छल्कपट याइपिं मदुगुलि न्यायालये (अड्डाय्) वइपिं सुं हे मन्त । (ऊचलाहा मदु बले अड्डाय् छु या वनेगु ?) अड्डाय् व न्यायालये छुं ज्या मदया हाकिमते व वकिलते त्तिच्छिं सुंक भुजिं जक ख्याना छेँ वनीगु जुया अड्डा फुकं बन्द याय् माला वन ।

छन्हु जुजुया मती वल- थौं जिं धार्मिकपूर्वकं राज्य याना- गुलि सकल जनतात भिना वल, लुच्चा तथा थकात मन्त । ऊचला जुया नालिस तया ऊगडा याना च्वनीपिं हे मन्त । उपद्रव मन्त । न्यायालयया खापा हे चाय्के म्वाल । एनं जिगु पाखें मेगु छुं याय् मागु दनि ला ? गल्लिं छुं दनि ला ? थःगु गल्लिं मालेया लागीं देशे चाःह्यु वनेगु मती तल । थःगु गल्लिं छुं ल्यं दुसा व दोष मदेका छ्वय् धयागु मनंतुना भेष बदले याना रथे च्वना दरवारं पिहाँ वना देशे उखें थुखें चाचा-

हुला मनुत मुना च्वंथाय् खँ न्यं जुल । थःगु दरबारे व
 देश भरे थःगु दोषया खँ ह्लाना च्वंपि माले मफया थःगु
 देशया सीमानाय् थ्यंक वना नं असन्तुष्टपि जनतात मखना
 थःगु बारे छुं दोषया खँ न्यने मदया लिहाँ वया च्वंबले छथाय्
 ले मल्लिक धयाम्ह कोसल जुजु नं न्यायपूर्वकं राज्य चले
 याना थःगु दोष छु छु दु धयागु सीकेत थःगु देशया गाँ गामे
 वना नं छुं न्यने मदया देशया सीमां पिने थ्यंक वन । जुजुपि
 निम्हं रथे च्वना उखे छम्ह थुखे छम्ह ध्वद्दुक नापलात ।
 व लँ धासा चिकिव्यागु जुया च्वन । निगू रथ थथःगु लँ
 ज्वना वने मछिगु जुया च्वन ।

अले कोसल जुजुया सारथि वाराणसी जुजुया सारथि
 (ड्राइवर) यात धाल-छंगु रथ लित यंकि ।

अले व सारथि (ड्राइवरं) धाल-भो मित्र ! थुगु रथे
 वाराणसी देशया मालिक ब्रह्मदत्त जुजु दु । उकिं छंगु रथ हे
 लित यंकि ।

अनं लिपा मेम्ह सारथि धाल-भो मित्र ! जिगु रथे नं
 कोसल राजा दु । उकिं छंगु रथ हे लित यंकि । थथे न्यना
 वाराणसि जुजुया सारथि मती तल-उखे च्वंम्ह नं थुखे च्वंम्ह
 नं निम्हं जुजु । अथे जूसा थकालिम्ह जुजुयात लँ तोता बी
 माः धका आयु गुलि धका न्यना स्वःबले निम्हं बराबर ।
 धन सम्पत्ति, जाति, विद्वत्ता, सैनिक फुकेसनं समान जूगु खना
 अथे हे राज्य तःधं चीधं धयागु मदु बराबर । आश्चर्य जुल ।

आ शील गुणं च्वेलाम्हेसित लँ तोता बी माः धका

मती तथा वाराणसी सारथि कोसल राजाया सारथियाके न्यन-
छिमि जुजुया छु छु गुण दु ? अथवा छिमि जुजुया सहन-
शीलता व चालचलन गथे च्वं ?

कोसल जुजुया सारथि धाल - खः जिमि जुजुया पह
हारांपिन्त हारां जुया त्याकीम्ह, ज्ञानिपिन्त ज्ञानि जुया त्याकीम्ह,
भिपिन्त भि जुया त्याकीम्ह, मभिपिन्त मभि जुया त्याकीम्ह
खः थुजोगु गुणं युक्तम्ह जिमि जुजुयात लँ तोता व्यु ।

वाराणसी जुजुया सारथि धाल - छं धागु आम ला सहन-
शीलता गुण हे मखुनि । आम हे छिमि जुजुया गुण खःसा
अवगुण छु ले ?

थुलि धाय्वं कोशल जुजुया सारथि धाल - थ्व जिमि
जुजुया गुण मखुसा छिमि जुजुया गुण छु ले ?

वाराणसी जुजुया सारथि थः जुजुया वयान याना गुण
खँ कना थथे धाल -

भो पासा ! जिमि जुजु तँकालियात सहयाना त्याकीम्ह ।
मभिपिन्त भि जुया त्याकीम्ह । कजूस व मतिकुरातेत त्याग
याना क्यनीम्ह । मखुगु खँ ह्लाइम्हेसित सत्यवादी जुया बीम्ह
खः ।

थुलि खँ न्यनेवं कोशल जुजु व सारथि रथं कुहाँ वया
लँ तोता बी माः धका रथ लित यंकल । तब्यागु लँ थ्यंसेलि
छखे चिला बिल ।

वाराणसी जुजुं कोशल जुजुयात सहनशीलता धयागु तःधंगु

गुण खः । ध्व गुणं युक्त जूसा शान्तगु जीवन हने फैगु
उपदेश बिया थःथःगु देशे लिहाँ वन ।

थुपिं निम्हं जुजुपिं न्यायपूर्वकं राज्य चले याना वःपिं खः
धका भगवान बुद्धं वाखँ कना विज्यात ।

सूकर जातक

छम्ह छुं मस्यूम्ह बुढाम्ह भिक्षुयात फाँ थें धका बुद्धं धया बिज्यागु बाखें ।

गौतम बुद्ध श्रावस्ती जेतवन विहारे बिज्याना च्वंगु अवस्थाय् च्व प्वः मदुम्ह छम्ह बुढाम्ह भिक्षुया कारणं कना बिज्यागु खः ।

छन्हु भगवान बुद्धं बहनी गन्धकुटी विहार त्वाथले फेतुना बिज्याना भिक्षुपिन्त उपदेश बिया वसपोल गन्धकुटी (थःगु कोथाय्) दुहाँ बिज्यात ।

सारिपुत्र भन्ते नं वसपोल बुद्ध यात वन्दना याना थःगु कोथाय् बिज्यात । मोग्गल्लायन भन्ते कोथाय् बिज्याना फलख आराम कया सारिपुत्र भन्ते याथाय् वना अनेक प्रकार या धर्मया प्रश्न न्यन । सारिपुत्र भन्ते नं आकाशे चन्द्रमा थिना च्वं थें मोग्गल्लायन भन्ते नं न्यंगु तक प्रश्नया उत्तर बिया बिज्यात । मेपिं भिक्षु-भिक्षुणी, उपासक, उपासिका पिनि लेले तातां धर्मशाकच्छा न्यना च्वन ।

अबले छम्ह छुं हे सेका सीका मतम्ह बुढाम्ह भिक्षु छम्ह-सिया मती वन-आ जि नं सारिपुत्र भन्ते याके प्रश्न न्यने माल । अले दातापिसं जित नं पण्डित (विद्वान) म्ह भिक्षु धका माने

याइ धयाथें आशा याना प्यंगू परिषद दुगु सभाय् दना च्व प्वः
मदेक सारिपुत्र भन्तेयाके प्रश्न न्यन- तुलेगु बारे, फेनेगु बारे,
निग्रहया बारे, प्रग्रहया वारे इत्यादि बारे थःगु विचार धया
बिज्याहूँ । (थुपिं शब्दत अर्थ छुं मदु शब्द समूह जक खः)

अले सारिपुत्र भन्ते नं वयागु प्रश्न न्यना बिचा याना
बिज्यात- थ्व भिक्षु गज्योम्ह मूर्ख ! इच्छा व लोभया वशे वना
च्वंम्ह खः छुं स स्यूगु मखु । वसपोलं व भिक्षुयात छुं मधासे
सुमुक पंखा व्वे तथा आसनं दना थःगु कोथाय् बिज्यात । (बाखँ
कने बले ल्हाती पंखा दइगु जुया च्वन) मोगल्लायन भन्तेनं
दना कोथाय् दुहाँ बिज्यात ।

मनूते गुलि न्ह्याइपुक वसपोलपिनि छल्फल जुया च्वंगु
न्यना च्वंगु ला वखा थ्व खा मदुम्ह बुढाम्ह भिक्षु छम्हसें याना
न्यने मखन धका तँ पिहाँ वल । अले सकसिनं थ्व भिक्षु यात
ज्वं लिना यंकय नु थ्वं याना धर्मशाकेच्छा न्यने मखन धका
लिना यंकल । व बुढाम्ह भिक्षु बिस्युं ववं अन वने थन वने
मदया चःबि गाले वव्वा वन । नवोगुलि सकलें न्हाय् प्वा तिना
घचाया भगवान बुद्ध याथाय् वन ।

भगवान बुद्धं न्यना बिज्यात- छाय् थ्व बित्यामे सकलें
थन वयागु ?

उपासक उपासिका पिस जूगु खँ फुकं कन । भगवान बुद्धं
धया बिज्यात- मूर्ख बुद्धि जुल धायवं थथे खिगाले कुतुं वने
माले यो । न्हापा नं थ्व बुढाम्ह भिक्षु थें जाम्ह मूर्खम्ह फाँछम्हे-

[८]

सिनं खिगाले व्व ब्वाना फोहर उवीका च्वने माल धया बिज्यात ।

उपासक पिसं न्हापाया बाखँ न्यनेगु इच्छा प्रकट यागुलि अतीत कथा कना बिज्यात ।

न्हापा वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना च्वंबले बोधिसत्व सिंह जुया च्वन । बोधिसत्व हिमालय पहाडया गुफाय् च्वंच्वन । अन छगू तःधंगु पुखू दु । अनं लिक्कसं फात छगू बथान नं च्वना च्वन । अन हे ऋषीपि नं च्वना च्वंगु दु । छन्हु सिंह नसा माला नया वया लः त्वने प्या चाया व पुखुली बना लः त्वना थाहाँ वो बले छम्ह तधिकम्ह फां छम्ह नं लः त्वं वल । अले व सिंहं मती तल व फां जित खन कि लः त्वं मवइ वयात थौं मनसे मेबले ने धयागु मती तया मखं पह याना ग्याम्ह थें व्वछुना वन ।

अथे सिंह व्वछुना वंगु खनेवं फाँया मती खः सिंह जि खना ग्याना व्वछुना बिस्युं वन । अले व फां सिंह यात धाल-

हे सिंह छ नं प्यपां चूम्ह । जि नं प्यपां चूम्ह खः । जि खना छ छाया ग्याय् मागु, सुला छाया बिस्युं वनागु ?

सिंहं फाँया खँ न्यना मती तल थौं नकतिनि नसा नया प्वा जाया च्वन लिपा मेपिं नं नेगु मती तया फाँ यात धाल-

छ नाप थौं ल्वाय् मखु, थन सुं साछि नं मदु । थनिं न्हेनु त्वालं थ्व हे थासे ल्वाय्त छ वा धया सरासर वन । फाँ नं खूब तःधं जुया पासापिथाय् वना थनिं न्हेनु त्वालं सिंह नाप ल्वाय्गु जुल धका जूगु खँ फुककं कन ।

ध्व खँ न्यनेवं मेपि फुक्क फाँ तसें धाल- आ धासा फुतका !
 गज्योम्ह मूर्ख छ सिंह नाप नं कीर्पि ल्वाय् फै ला ? सिंह
 कीर्पि सकसितं नेगु ग्वसा ग्वल का ! उलि नं मस्यूम्ह । थःगु
 शक्ति थुलि दु धका मस्यू मेस्या सिंह नाप ल्वाय्गु खँ ल्हाइ ।

थःथिति पिनिगु खँ न्यनेवं व फाँ ग्याना धाल- आ छु
 यायगु ले ? ल्वायगु वचन विया वे धुन । वचे ज्वीगु उपाय
 छु दु ?

अले मेपि फाँ तसें वयात बुद्धि बिल । अथे जूसा छ न्हेनु
 तक ऋषिपिं ऋारा चवनी थाय् गाले बुत्तु बुला म्ह गंका न्हेनु
 दु खुनु सीतं म्ह प्याका सिंह वइ थाय् फेया धार पाखे च्वना
 च्वं । सिंह धयापिं फोहर ज्वीगु मयो । नवोगु खना साप
 ग्या । अले नवोगुलिं सिंह छ नाप ल्वाइ मखु छ हे त्यात धका
 तोता थकी ।

वं गथे पासापिसं धाल अथे हे यात । न्हेनु दु खुनु ह्वापां
 हे सिंह वइ पाखे दना च्वन । सिंह वया फाँया म्ह नतुना स्वः
 बले नवोगु खना खि बुला तगु सीका धाल-

हे फाँ ! छं साप ज्ञां देका वचे ज्वीगु उपाय ल्वीका
 वल । यदि छं म्ह छम्हं खि बुला मवोगु जूसा छन्त स्याना
 नेगु खः । तरं छं मल मूत्रं बुत्तु बुला नवेका फोहर याना
 वल । उकिं छन्त म्हुतुं नेगु ला छु, तुति तक नं थी मास्ते
 मवो । छ ल्वाय् म्वाक त्याम्ह जुल । आ छ माथाय् हुं धया
 सिंह नं थः माथाय् वना नसा माः वन ।

अलीन चित्त जातक

गौतम बुद्ध श्रावस्ती जेतवन विहारे बिज्याना च्वंगु अव-
स्थाय् छम्ह अल्सीम्ह, वीर्यहीनम्ह भिक्षुया कारणं थ्व जातक
बाखँ कना बिज्यागु खः ।

वसपोलं उत्साह हीनम्ह भिक्षुयात सःता आज्ञा जुया
बिज्यात- हे भिक्षु छं उत्साह तोता ला ? अल्सी जुया ला ?

भिक्षुं लिस बिया धाल- सत्य खः ।

शास्तां धया विज्यात- छं ह्लापाः ह्लापा उत्साह याना
लापाय् थें जाम्ह ह्याउ मचा यात किनिगू योजन दुगु (४८ क्वे)
वाराणसी देस त्याका बिया उपकार यात । थौं छाया् छं दुःखं
मुक्त ज्वीगु शासने प्रव्रजित जुया छाया् उत्साह हीन जुया
च्वना ? थुलि धया ह्लापाया खँ न्ह्यथना विज्यात ।

ह्लापाः ह्लापा वाराणसी देशे ब्रह्म दत्त जुजुं राज्य याना
बिज्याना च्वंगु समये वाराणसीया लिक्कसं छगू सिकमितेगु गां
दुगु जुया च्वन । अन न्यासःम्ह सिकमित च्वना च्वन । अपि
सिकमित नदी लिसें द्वंगाय् च्वना थाहां वना च्वे जङ्गले
वना सिमा पाला थां, नीना, धलिं लुखाया चौकोस आदि
छे यात मामागु सि फुक्कं अन जङ्गलेसं देका द्वंगाय् तथा
देशे हया धा धाम्ह सित धाधाथे च्वंक छे दना बीगु जुया

च्वन । थुकथं जङ्गले वना सिं कया अन जङ्गले हे च्वना छे
यात मामागु सामान देका देशे वया छे दना बिया ध्यवा
कमाय् याना जीवन हना च्वन ।

छन्दु जङ्गले इमि पाल गवया सिं ज्या यायगु ज्यासःया
लिककसं छम्ह जङ्गली किसियात सिखोतं तुतिइ सुया सिक्व
दुनेसं थाना च्वंगुलि तस्सकं ह्लि दाया वया गनं वने मफया
दुःख सिपा च्वन ।

अले व किसि मती तल । जि अथें सिना वनेगु स्वयाला
हुं सिकमी तेथाय् वना अमिगु पाखें छुं उपकार जूसा म्वाय्
दला धयागु मती तथा मफु मफु सिकमिते ज्या याना च्वंथाय्
थ्यंक वन ।

अले सिकमितसें दुःखीम्ह किसि खना माया व करुणा
वना किसिया लिकक वना स्व वन । किसिया साप वेदना
जुया च्वंगु खन । किसिया दुःख कष्ट खना माया व करुणा
बना किसिया तुती दुहाँ वना च्वंगु सिक्व लिकया वास
तया बिल । ह्लि पिकया बिल । किसिया घाः याकनं लना
वन । एनं किसिया थःगु थासे वनेगु मती मडु । वयामु
थासे वया कला व काय् छम्ह दु । अथे नं व किसि थःगु थासे
लिहाँ मवंसे अनसं च्वंच्वन । छाय् धासा सिकमि तसें याना
जिगु प्राण बचे जुल धयागु गुण लुमंका इमिगु सिं लहाया
गुहाली बिया उपकार याना च्वन । मामागु तक्क फुक्क ज्या
याना बिया च्वन । अले वयात सिकमि तसें हे नका त्वंका लहिना
ज्या कया च्वन ।

लिपा किसिया मती वन- आ जि बुह्हा जुल । ज्या बाँलाक
 याय् मफत । यक्व बल दुम्ह आ जानीय बल व शक्ति दुम्ह
 काय् यात थन हया थुपि उपकारक सिकमितेगु सेवा याके ।
 जि जङ्गले याउंक च्वं वने धयागु मती तथा थःगु थासे लिहाँ
 वना थः काय् तुयुम्ह आजानि किसि यात जूगु खँ फुक्कं
 कन । काय्यात समळे याक्य धुनेवं नापं व्वना सिकमि
 तेथाय् यंका मागु ज्या फुक्क स्यना विया काय् अनसं तोता
 थः हाकनं जङ्गले वन ।

तुयुम्ह आजानीय किसि अबुयात प्राण बचे याना ब्यूगु
 गुण लुमंका सिकमितसें धाधागु ज्या याना गुहाली बिया
 च्वन । सिकमितसें नं व किसी यात याक काय् यात थें माने
 याना बाँलाक नका त्वंका च्वन । व किसि ज्या दइबले मनं
 खना ज्या याना बी ज्या मदैबले खुसी वना मोल्हुया म्हित
 वनीगु जुया च्वन । सिकमिते मस्ते नं किसिया स्वँ ज्वना
 म्हितः वनीगु जुया च्वन । आजानी (भिगु जाति) धयापि
 किसि, सल, मनूतसें सुनानं लखे क्वारा पिसाब याइ मखुगु
 जुया च्वन । उकिं व आजानी किसि नं खुसी गबलें क्वारा-
 पिसाब मयास्य नदीया सिथेसं मलमूत्र तोता तइगु जुया
 च्वन । छन्हु च्वे जङ्गले तस्सकँ वावोगुलिं खुसी बा वल ।
 अले वं नदिया सिथे मङ्गल आजानी किसि क्वारा च्वना
 तगु गंगु च्वीक यंका वाराणसी देशया घाटे छथाय् थाना
 च्वन ।

छन्हु अन वाराणसी जुजुया किसितेत किसि मागः तसें

मोल्हुकेत नदी सिथे यंकल । किसित उखें थुखें नजक तुना
 खुसी कुहाँ मवंसे बिस्युं वनेत जक सन । अले किसि मागःनं
 किसिया वैद्ययात धावन । किसिया वैद्यं मती तल लखे
 अवश्य छुं विघ्न दु ज्वीमाः धका मात्तु माला स्वः बले घाट
 या सिथे मंगल किसिया क़ारा खना थ्वीका काल किसित मोल्हु
 मबंगु कारण थ्व हे खः । मंगल किसिया गौरवं थथे जूगु खः
 धका सीका व मंगल किसिया क़ारा धम्प छगले तया लः ल्वाक
 छ्याना संका किसिते म्हे बुत्तु बुला बिल । मंगल किसिया
 कि नुस्वाः वो । व खि बुला ब्यूबले ईपि किसिनं बास वल ।
 अले किसित खुसी क्वहाँ वना मोल्हु वन । थ्व खँ जुजुयात
 कना किसि मागः तसें धाल- महाराज ! व मंगल किसि माला
 थन ह्यु योग्य जू ।

थ्व खँ न्यना वाराणसीया जुजु थः हे डुंगाया च्वना नदी
 लिसें थाहाँ वना सिकमित च्वंच्वंथाय् थ्यंक वन ।

तुयुम्ह मंगल किसि खुसी मोल्हुया च्वंमेस्यां जुजु सवारी
 जूगु खना याकनं याकनं सिकमी तेथाय् वना सुंक च्वंच्वन ।

सिकमीतसें जुजुयात स्वागत याना हया थःपिनिगु पाले
 फेतुका विन्ति यात- महाराज ! सिया आवश्यक जूसा मनू छम्ह
 जक छोया हया विज्यासा मामागु सि दरबारे थ्यंक ते हया
 बी । महाराज छाया थन थ्यंक कष्ट सिया विज्यानागु ?

अले जुजुं आज्ञा जुल- जि सिया लागी थन वयागु
 मखु । थ्व न्ह्योने च्वंम्ह मंगल किसिया लागी वयागु खः ।

सिकमि तसें धाल- एसा महाराज मंगल किसि यंका

[१४]

विज्याहूँ । तर किसि वनेगु इच्छा मया । किसि संहे मससे च्वं च्वन ।

जुजुं किसिया वैद्य तेके न्यन- थ्व किसि छाया वनेगु इच्छा मयागु ? वया वने म्हागु कारण छु ।

किसिया वैद्यतेसं धाल - किसिया मू सिकमितेत बीका तिनि वनेगु वयागु मनसुवा खः ।

थ्व खँ न्यनेवं जुजुं किसिया पालि खाँय् दुथाय् प्यपा तुतिया क्वसं छगू लाख लाख दांया प्वः प्यप्वः तथा बिल । अथे नं मंगल किसि जुजु नाप वनेगु इच्छा मया ।

अले जुजुं सिकमितेत इमि कलापिन्त व मस्तेत म्हाति छजु छजु वसः पर्सि मामागु बिसेंलि तिनि मंगल किसि सिकमितेत पुलु पुलुं स्वस्वं स्वँ संकु संकु जुजु नाप वन ।

महाराजां मंगल किसियात राजधानी ब्वना यंकल । किसिगले व शहरे भारि नक्सां छायापा याकल । शहर चाहिका मंगल किसि यात किसिगले ते यंकल । किसिगः छगूलि सुगन्ध बास वेका तल । किसियात तिसां तिका बां वांलागु वस्तं छायापा याना अभिषेक याय् धुनेवं जुजुया मंगल किसि जुल धयागु घोषणा याना बद्धि राज्य नं ल ल्हानां जुजुया परम मित्र घोषणा नं याना विल । थः बराबरगु दर्जा प्रदान याना बिल ।

व तुयुम्ह मंगल किसि वसें निसें व राज्य व देश चक्र- बर्ति राज्य थें जुया वल ।

थुकथं समय बिते जुजुं बना च्वन । बोधिसत्व बडा-
महारानीया गर्भे वासं च्वं बिज्यात । बोधिसत्व गर्भे बिज्यामा
फिला दुबले महाराज परलोक जुल ।

जुजुया पासा मंगल किसियात जुजु परलोक जूगु खँ
कन धायवं नुगचु तज्याना सी धका खँ मकंसे तैतल ।

वाराणसी देशे जुजु मदु धयागु सीका कोशल जुजुं चिट्ठी
च्वया हल- छिमिगु देश घेरे याना ते धुन । छिमिगु देश
तोता बीगु ला कि लडाइ ल्वायगु ?

वाराणसी देशया मंत्री पिसं व जनतां नगर द्वार बन्द
याना (ध्वाखाया खापा तिना) कोशल जुजुयात चिट्ठी च्वया
छ्वत- महाराज ! जिमि जुजु स्वर्गवास जुल खः । जिमिगु
देश सून्य जुल । तर जिमि बडा महारानी गर्भवतीम्ह दनि ।
ज्योतिष तेगु शास्त्र बमोजिम जिमि महारानि थनि न्हेनु त्वालं
काय् ब्बीकितिनि । उकि न्हेनु पिया बिज्याहुँ । छुं जुया काय्
मबुल धासा देस तोता बी ।

कोशल जुजु देशं पिने न्हेनु तक पिया च्वन । न्हेनु
दुखुनु धात्थें रत्न थें जाम्ह बांलाम्ह लछिलाम्ह काय् मचा बुल ।
अले कोशल जुजुयात खबर छ्वल आ लडाइ ल्वायगु जुल ।

म्हाइपुसे च्वना दिक्क जुया च्वंगु जीवन यात न्हाइपुसे
च्वंका उत्साह बढे याना जन्म काम्ह राजकुमार जूगुलि वयागु
नां अलीन चित्त राजकुमार धका तया बिल ।

व जन्म जू खुनु निसें वाराणसी देशया पिनि कोशल

जुजु नाप युद्ध जुल । लडाइमे ल्वा वनी पित्त हःसे धाइम्ह
 नायो मदुगुलि सिपाइत बुना भति भति लिज्याना वल ।
 लडाइमं बुइथें च्वंगु खँ महारानीयात कना धाल- की मंगल
 किसि महाराज परलोक वंगु खँ नं मस्यु, राजपुत्र जन्म जूगु
 नं मस्यु, हानं कोशल जुजु नाप लडाइ जूगु खँ नं मस्यु ।
 थ्व फुक्क खँ मंगल किसियात कने माल ।

थ्व खँ न्यना महारानीं विचा यात- मंगल किसियात
 कने माल, बोधिसत्व राजकुमारयात बाँलागु इचां भुना मंगल
 किसि याथाय् यंका धाल- भो मंगल किसि ! छं पासा
 जुजु परलोक वने धुंकल. छं नुगपाँय् तज्याइ धका छन्त छुं
 मधासे तोपुया तथा । आः राजकुमार नं बुल । बुसें निसें
 कोशल राजा नाप लडाइ जुल । आ लडाइमं बुइ थें च्वन ।
 थ्व राजकुमार यात कि छं तुति न्हुया स्याना व्यु कि मखुसा
 लडाइमं त्याका व्यु ।

थ्व खँ न्यनेवं मंगल किसि राजकुमार यात स्वथं ल्ह्वना
 कया थःगु छ्चोने तथा मिखां खोबि वेका महारानीया ल्हाती
 सँ राजकुमार बिया लडाइमे वन । अन हुल तछ्याना कोशल
 जुजु नाप ल्वायत पिहाँ वन । मन्त्रीगण नं किसिया ल्यू ल्यू
 लडाइ ल्वायत तयार जुया वन । किसि थःगु तालं शब्द
 पिक्या वीर्यं पूर्वकं सरासर युद्ध भूमिइ वन ।

सरासर वना हुल तछ्याना कोशल जुजुयात ज्वना राज-
 दरबारे ह्या बोधिसत्व कुमारया तुति क्वे तथा थ्व राजकुमार
 मचा धका हिपे याय्मते, हिपे यातकि छंगु प्राण तुरन्त वनी

धका ख्याना हानं दुःख बीमखु धायक बोध याना मन बले
 याना तोता छोट । अबलेनिसें बोधिसत्वया राज्य उन्नति जुल ।
 सुनानं विरोध याम् मफुत्त । अथे हे चक्रवर्ति जुजु जुत्त । सब-
 कुमार न्हेदें दुबले राज्याभिषेक याना अलीन चित्त नामं
 प्रसिद्धम्ह जुजु जुल । धार्मिकपूर्वकं राज्य याना जन्ताया हित्त
 सुख याना बिल । ध्व खँ न्यना भिक्षुपिसं नं उत्साह मया
 अरहत मार्गफल लाभ याना काल ।

विनिलक जातक

गौतम बुद्ध श्रावस्ती जेतवन बिहारे बिज्याना च्वंगु अवस्थाय् देवदत्तं भगवांन बुद्धया पह याना क्यनीगु स्वभावयात कया थ्व जातक कना बिज्यागु खः ।

देवदत्त गयासीसे च्वंबले अग्रश्रावक सारिपुत्र व मोद्गल्यानपि बयाथाय् बिज्यागु अवस्थाय् बुद्धं गथे गथे याइगु खः अथेन्तुं पह याना का सारिपुत्र ! आ छं उपदेश व्यु धका तोता आराम का वंतलें अग्रश्रावकपिसं (हाहाले लगे जुया देवदत्तया पँ लिना वोपिं) भिक्षुपिन्त यथार्थ ज्ञानया खँ कना बोध याना बुद्धयाथायन्तुं लित ब्वना हल ।

गौतम बुद्धं न्यना बिज्यात- देवदत्त छु याना च्वन ले ? सारिपुत्र व मोग्गल्लायन महास्थविरपिसं खंगु व खःगु खँ प्वंका धया बिज्यात- देवदत्तं जिपिं खनेवं छल्पोलं छु छु याइगु खः अथे हे (बुद्धया) पह याना आसन तोता बाखँ कँ धया दुने च्वन । अले जिमिसं देवदत्तया न्ह्यो वया च्वंतलें ज्ञां मदुपिं भिक्षुपिन्त सत्यमार्ग क्यना बोध याना थन ब्वना हया ।

देवदत्तं थःके बुद्ध गुण मदेकं पह जक पिकया जूगुलि तःधंगु पापकर्म याना च्वन । अथे अयोग्यथाय् पह पिकया पतन जूगु स्यना वंगु आ जक मखु ह्यापा ह्यापा नं जू धयागु खँ बुद्धं

कना बिज्यात ।

ह्लापा विदेह देशया मिथिलाय् विदेह जुजुं राज्य चलि
याना च्वंगु समये बोधिसत्व व जुजुया अग्रमहारानीया गर्भे
जन्म का विज्यात । वसपोल तःधिक जुसेलि तक्षशिलाय् वना
फुक्क विद्यां पारंगत ज्वीक सेका अबु जुजु परलोक जुसेलि
बोधिसत्वं राज्य याना च्वन ।

उगु समये छम्ह सुवर्ण हंसराजया कोनाप प्रेम जुया व
कोया पाखें मचा छम्ह दत । व मचा हंसराज थें नं मच्चं कोबें
नं मच्चं । छगू अनोथाम्ह वचुसे च्वंम्ह उंग जात थें च्वं । उकि
वयात विनीलक धका नां छुना बिल ।

सुवर्ण हंसया थः हे जातम्ह काय् निम्ह जङ्गले दुगु जुया
च्वन । अथे नं सुवर्ण हंसया मन मच्चं, कोया पाखें दुम्ह मचाभा
माया वं, उकि ह्नि छक को कलाया पाखें दुम्ह मचा स्वः
वनीगु जुया च्वन ।

छम्ह सुवर्ण हंसया थः हे काय्पिसं न्यन-अबु ! ह्नि छर
मनूतेगु देशे वनेगु छाय् ?

हंसराजां धाल-खः जि को छम्हनाप सहवास जूगुलि मचा
छम्ह दत । वयागु मायां ह्निह्नि अन वना च्वनागु ।

काय्पिसं धाल-मनूत दुगु शहरे ह्निह्नि वनेगु मज्यू ।
मनूतसें खन कि दुःख बी, ग्यानापु, खतरा ज्वीफु । उकि
जिपि वना ब्वाया योम्ह मचा क्या हे न्हें ? अबुया अनुमति
क्या मिथिलाया लिक्क को व मचा निम्हं दुथाय् वना थ्व

मचायात जिमि ब्वां काय्के हःगु धका खँ कन । चिरिमांया अनुमति कया (खच्चरा) किजायात छपु कथिचाय् फेतुका विम्ह सुवर्ण हंसपिसं निखें वांन्याना आकासं ब्वया मिथिला शहरया च्वंच्वं हया च्वन ।

अबले मिथिलाया विदेह राजा नं तुर्युपि प्यम्ह सलं सालीगु रथे च्वना देशे परिक्रमा याना च्वंगु जुया च्वन ।

अले व विनीलक कोया मचां नं मती तल व विदेह जुजु व जि छु हे पाः धका ! व जुजु प्यम्ह तुर्युम्ह सलं साला च्वंगु रथे च्वना देश चाहुला च्वन । जि सुवर्ण हंसतेसं साला च्वंगु रथे च्वना आकास मार्गे वना च्वना । थथे मती तत्तं म्हुतुं धया हे हल— जित सुवर्ण हंसं साला च्वन मिथिला जुजुयात सलं साला च्वन । जि व जुजु छुं मपा ।

थुलि न्यने धुनेवं सुवर्ण हंस दाजुकिजापिनि साप तँ प्यहाँ कल । थ्व कोयात थनसंतुं कुतुका वने ला कि छु ! तर अबुया उपरै गौरव तया वं न्ह्याग्गु फुँई यासां सहयाना अबु सुवर्ण हंस-राजायाथाय् थ्यंका विल । अले कोया मचां थःत विदेह जुजु समान भापिया जिमित नोकर समान फुँई पिकागु खँ प्वंकल ।

अले बौम्ह सुवर्ण हंसया नं थः ताले मलागुलि थः काय्-पिन्त नीचम्ह कोखं हे ह्येपे याका च्वने माल धयागु चाय्का धाल— थःगु दर्जा मस्युम्ह कोयात वया मांयाथाय्तुं तया वा धका तेक्य छ्वत ।

मणिचोर जातक

भगवान बुद्ध वेलुवन विहारे विज्याना च्वंगु अवस्थाय् देवदत्तं सम्यक सम्बुद्ध यात स्यायत मेहनत याना च्वंगु खँ न्यना वसपोलं थ्व जातक कना विज्यागु खः ।

हे भिक्षुपिं देवदत्तं जित स्यायत मेहनत यागु आ जक मखु ह्लापा नं कुतः याना च्वंगु खः तर स्याय् मफु धयागु बाखँ कना विज्यात ।

ह्लापा वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना च्वंगु बखते बोधिसत्व वाराणसी देशया सत्तिक छगू गामे महाजन (सेठ) या कुले जन्म जुल । व कुमार तःधिक जुसेलि वाराणसी देशं छह्य कुल कुमारी ब्याहा याना हल । व मिसा साप बांलाम्ह, स्वे हे यइपुसे च्वंमह जुया च्वन । अप्सरापिं थें शोभा दुम्ह रूप सम्पन्नमह जुया च्वन । वया नां सुजाता खः । व प्रतिव्रता जक मखु सदाचारिणी जुया च्वन । व मिसां ह्लिं ह्लिं माजु बाजु व भातयात मागु सेवाया ज्या मनं खना याना च्वन । इपिं निमित्तपू नं छगू हे चित्त जुया मिले चले जुया च्वन । उकिं इमिगु जीवन न्ह्याइपुक न्ह्याना च्वन ।

छन्हु व सुजाताया थःछें वनेगु इच्छा जुल । अले थः भात बोधिसत्वयाके थःछें वने माल धका पिरे यात । ज्ञानिमह

भातं थः योम्ह कलाया चित्त दुःखे याइ हे मखु । अले बोधिसत्वं
ज्यु धका अनुमति जक ब्यूगु मखु लेँ नेत मरिचरि सहितं मागु
सामान गाडाय् तथा थःम्हं हे त वनेत तयार जुल । गाडाय्
न्होने थः च्वन । थः मिसा सुजातायात ल्यूने तथा वना
च्वंबले वाराणसी शहरया लिक्क थ्यनेवं छगू पुखु सिथे रथ दिका
अन पुखुली मोल्हुया निम्हेस्यां थःपिसं ज्वना वयागु मरि नल ।

अनं हाकनं वाँलाक वस्तं पुना बोधिसत्त्व न्होने सुजाता
ल्यूने च्वना वाराणसी शहरे रथ दुत यंकल । अपिं शहरे दुने
थ्यंगु अवस्थाय् वाराणसी च्वंम्ह जुजु मंगल किसि गया देशे जवं
सवारी जुया च्वंगु जुया च्वन । अपिं दुथाय् हे जुजु नं थ्यंक
वल ।

अले इमिगु रथ लँया सिथं सिथं यंका सुजाता रथया ल्यू
ल्यू वना च्वन । अबले जुजुया मिखा अप्सराथें बाँलाम्ह सुजाता
पाखे लात । जुजुया मिखा जक मखु चित्त नं काम वासनां
चंचल जुल । जुजुं छम्ह मन्त्री यात सता धाल-

हे भणे (सज्जन) छ वना हुँ वना च्वंम्ह बाँलाम्ह मिसाया
भात दु मदु सीका वा । मन्त्री वना भात दुम्ह धयागु सीकां
जुजुयाथाय् वना धाल-महाराज ! व मिसा भात दुम्ह खः
वया भात रथे च्वं च्वंगु दु ।

जुजुया मन व मिसाया पाखें तापाके मफया थःगु काम
वासना यात दबे याय् मफया न्ह्यागु याना नं भातम्ह स्याना व
मिसा महसे तोते मखु धया थें मती तथा छम्ह मनू सःता धाल-
स्व ! थ्व जिगु पकरि ज्वना छ लेँ बनेथें याना सुनानं मखंक

हूँ मनूया गाडाय् तिजक तथा वा ।

व मनू नं जुजुया आज्ञा अनुसार याय् धुन धाय्वं जुजुं जिगु पकरी तन देश भरी मालास्व धका घोषणा याना बिल । पिने पिहाँ वनेगु ध्वाखा तिना बिल । फुक्क भनं माला स्वस्वं वहे गाडाचाय् लुया वल । अले छु मानि सुजाताया भातयात पकरी खुं धका ज्वना जुजुयाथाय् यंका बिल ।

जुजुयात मागु ला व मिजं स्याना वया कला थःथाय् ते हेगु खः । व मिजंयात मसाने यंका स्याय् यंकी धका हुकुम जुल ।

अले सिपाहीतसें व मिजंयात ल्हा प्यपुंक चिना कोर्दा दादां देस चाहिका छप (स्मशान) पाखे यंका च्वन ।

सुजाता नं थः भातया ल्यू ल्यू ख्व ख्व वना च्वन । छपे ध्यनेवं व मिजं यात गोत्वीका छ्यो त्वाल्हाय् धका ठिक ठाक यात ।

अले उथाय् लाक सुजातां थःगु शील व सत्य प्रतिवता धर्म वः कया अधिष्ठान याना थ्व संसारे भिपि निर्दोषी मनूतेत रक्षा याइपि सुं मदुला, देवतापि गन वना च्वन ल्या ? थुकथं अनेक प्रकारं थःगु शील व सत्य धर्म लिधंसा कया विलाप याना च्वंगु सः इन्द्रलोके थपन ।

इन्द्रलोकं इन्द्रमहाराज तुरन्त वया छपे पालेत गोत्वीका तम्ह मनू यात किसिम्हे तथा बिल । किसिम्हे च्वंम्ह जुजु छपे गोत्वीका बिल । मनूयात पालीम्हेस्या होश हे मदु सुजाताया भात धका पागु जुजुया गपः प्यदना च्वन । सुजाताया भात

[२४]

किसिम्हे च्वं च्वन ।

जन स्वः वैच्चंपि मनूते अकमके जुया च्वन । आश्चर्यं
चायां हाला च्वन थ्व छु जूगु ।

अले इन्द्रं सकसितं थ्वीका बिल थ्व जूगु फुकं थथःगु कर्म
खः । थः थःम्हं यागु कर्मया फल भोग यानां च्वंगु खः । आवं-
निसैं छिमिथाय् न्हूम्ह जुजुं राज्य याइ । छिमिथाय् भिना वइ ।
थ्व मनू भिम्ह खः । थुलि धया बोधिसत्व यात राज्याभिषेक
बिया सुजाता यात वडा महारानी याना थःगु थासेतुं लिहाँ
वन ।

Dhamma.Digital

महापिङ्गल जातक

गौतम बुद्ध जेतवन विहारे बिज्याना च्वंगु अवस्थाय् देव-
दत्तया कारणं थ्व जातक बाखँ कना बिज्यागु खः ।

देवदत्तं बुद्धयात स्याय् धका षडयंत्र याना जूगु गुला दर्शन
सी तेका तथागत शास्ताया दर्शन याय् धका जेतवन पाखे बवा
च्वंम्ह पापी यात पृथ्वीलं कुबी मफया (व पापीम्ह सित बुद्धया
दर्शन याके मज्यू धका मती तया) जेतवन विहारया पिने जमीने
तुना वन अथवा पृथ्वीलं नुना बिल ।

थये देवदत्त बुद्धया दर्शन याय् मखंक जमीने तुना वंगु
खवर न्यना सकल देशवासि श्रद्धावानपि जक मखु देव ब्रह्मा
आदि भुवने च्वंपि सकलें बुद्ध यात कथं सूथें दुःख बिया च्वंम्ह
देवदत्त थौं महा पृथ्वीलं फे मफया तुना वन धका लेले ताया च्वंगु
खँ भिक्षु पिनि पुचले चर्चा जुया च्वंबले शाक्यमुनि तथागत
थ्यंक बिज्यात । तथागतं न्यना बिज्यात— भिक्षुपि थन सक्खे
मुना छु खँ ल्हाना च्वनागु ? जुया च्वंगु खँ कनेवं बुद्धं धवा
बिज्यात— भिक्षुपि ! देवदत्तया पाखें सुयातं हे हित व उपकार
छुं मजू । आपासित दुःख जक बिया वन । उकिं देवदत्त सिन्धा
वनं हर्षं जूगु आश्चर्यया खँ मखु । न्हापा न्हापा नं थज्योनि
सी बले मनूत साप लेता वोगु बाखँ कना बिज्यात ।

परापूर्वकाले (ह्लापाः ह्लापा) वाराणसी देशे महापिङ्गल
 घयाम्ह जुजुं अधर्मपूर्वक, (मल्वेक) राज्य याना च्वन । थःगु
 इच्छा अनुसारं मन परे जनता यात तु प्यले याय्गु मसिने तु
 तिसी थें चुसे याना शोषण याना दुःख बिया च्वन । तस्सकं
 हारां जुया च्वं थें बचन नं छागु जुया च्वन । मेपिन्त दुःख बी
 दत्त धायवं न्ह्याइपुताम्ह जुया च्वन । जनताया लागी दया
 माया धयागु म्या भतिचा हे दुगु मखु । दरबारे च्वंपि महारानी,
 राजकुमार व राजकुमारी अले मन्त्री पिनि नं योगु मखु । सुयां
 मन चःमकं । सकस्यां मिखाय् च्वंगु धूथें, जाप्यले वैगु फिगः
 चा थें, पालिई सुया च्वंगु कँ थें जुया व जुजु सुयां हे मयो ।

अबलै बोधिसत्व वहे मभिम्ह जुजुया काय जुया च्वन ।
 कायम्ह राजकुमार जुलं सकसितं दया माया दुम्ह व हित
 सुखया ज्या याइम्ह । उकिं सकस्यां यो ।

बौम्ह महापिङ्गल जुजुं तःदं मछि जनतायात दुःख बिया
 राज्य याना परलोक वन । जनतात फुक्क मुना वाराणसी छगुलि
 छायापा याना खुसी माने याना छपे थ्यंका यक्व घ्यो तथा दाह
 संस्कार याना बिल । नौ (खरानी) फुक्कं लखे च्चीका छोय्
 धुंका लिहाँ वया युवराज कुमार बोधिसत्व यात राज्याभिषेक
 याना देश छगुलि ध्वजा पताका ब्वेका भारि नक्सां मत च्याका
 थाय् थासे ध्वाका देका भिम्ह न्हुम्ह जुजुया जय जय हाला नया
 त्वना उत्सव याना जुल । फीत भिम्ह जुजु दत्त आ याउंल
 घया जुल । थुकथं न्हेनु तक उत्सव माने याना जुल ।

मन्त्रीपि व सकल जनतापि लेले ताया उत्सव माने याना

चवंगु स्वया बोधिसत्व जुजु दरवारे लिहाँ बिज्यावले ध्वाखा पाले
छम्ह हिकु हिकु ललं सास ताहा याना स्वया च्वन । जुजु व
स्वया चवंगु खना न्यन—

ए ! ध्वाखा पाले ! सारा देशवासीपि जिमि अबु सिन्नि
लेताया उत्सव माने याना च्वन छ छम्ह जक छाया स्वया
च्वनागु ? छन्त जिमि अबुं छुं तःधंगु उपकार याना तगु दु
ला कि छु ? फुक्कसितं महापिङ्गल जुजु दुःख बिल । आ
न्हूम्ह दया माया दुम्ह जुजु दत धका हिल । छ हे छम्ह जक
स्वया च्वन । छन्त सिनावंम्ह जुजुं छु उपकार याना वन ले ?

अले ध्वाखा पिवा नं धाल—महाराज ! जि स्वया च्वनागु
पिङ्गल जुजुया गुण लुमंका मखु । व जुजु दुबले दुहाँ वंसां
पिहाँ वंसां जिगु छ्यने च्याथु दाया बनीगु । उकिं छ्यों गुबलें
याउसे मच्चं । फुंगे छ्यों दिके हे मजिक स्या । आ तिनि स्यागु
भतिचा लन । पिङ्गल जुजु दुबले कौतसें मुगलं न पाता दाय् थें
जिगु छ्यने दुहाँ वंसां पिहाँ वंसां च्याथु किथु दाया बनीगु आ
अथे दायका च्वने म्वाल, तर व जुजु सिना नर्के वन ज्वी । व
हारांम्ह पिङ्गल जुजुं जित थेंतुं नर्के च्वंम्ह यमदूत पित्त नं कसा
याइ । अले नर्के च्वंपि दिक्क जुया जुजु यात थनसं ते हइ ।
आ भतिचा याउंसे च्वना च्वंगु छ्यों हानं स्याका च्वने माली
धयागु पीरं स्वया च्वनागु खः ।

अले बोधिसत्व जुजुं भरोसा बिया धया बिज्यात—हे ध्वाखा
पाले ! महापिङ्गल जुजु सिना गन थ्यने धुंकल । छपे यंका
सलंसः सिक्कु तथा छोयका नौ ज्वी धुंकल । व नौ यात नं

[३०]

सन्धिगः घलं लः हया चुइका छ्वे धुन । सी धुंकुम्ह गनं लिहाँ वै
धका छं शोक व धन्ना कया च्वनागु ? व जुजु लिहाँ वइ मखुत ।
ग्याम मते धका धैर्य बिया बिज्यात । अबलें निसें धवाखा पालेया
म्ह कपाय्थें याउँल । न्ह्यो बाँलाक बल । आनन्दं जीवन हना
च्वन । बोधिसत्त्व जुजुं नं धार्मिक पुर्वक राज्य याना स्वर्गवास
जुवा वन ।

गामणि चन्द जातक

तथागत शास्ता श्रावस्ती जेतवन विहारे विज्याना च्चंबले प्रज्ञाया प्रशंसा या बारे कना विज्यागु जातक बाखं खः ।

छन्हु धर्म सभाय् भिक्षु पिनि थये खँ जुया च्वन । हे आयुष्मान (पासापि) की गुरु बुद्ध धात्थे हे तःधंगु प्रज्ञा दुम्ह खः । महा प्रज्ञा दुम्ह, प्रसन्न प्रज्ञा दुम्ह, याकनं खंक्य फुगु प्रज्ञा दुम्ह, चर्कोगु प्रज्ञा दुम्ह, वसपोलया प्रज्ञा दुने ध्यंक दुग्योगु खः । बुद्ध थें प्रज्ञावानम्ह देव ब्रह्मा सहित थ्व लोके सुं महु । थये खँ ह्लाना च्चंथाय् वसपोल शाक्यमुनि बुद्ध विज्याना धया विज्यात-भिक्षुपि ! थन छिमि छु खँ जुया च्वंगु ?

भिक्षु पिसं धाल- छपिनिगु प्रज्ञा या चमत्कार या बारे खँ जुया च्वंगु खः ।

तथागतं धया विज्यात- बुद्ध प्रज्ञावान जूगु आ जक मसु ह्लापा ह्लापा निसें प्रज्ञावान धयागु खँ कना विज्यात ।

ह्लापा वाराणसी देशे जन सन्ध धयाम्ह जुजुं राज्य याना च्वन । अबले बोधिसत्व जन सन्ध जुजुया अग्र महारानीया कोसे जन्म जुया विज्यात । व कुमार जन्म जूबले बाँलाक काला तगु लुं पाता यागु ह्लायाकं थें यचुसे च्वंगु खा जुगुलि व कुमार यात "आदास मुख" (ह्लायाकं थें जागु खा) कुमार धका नां

छुना बिल । बौमेस्यां थः काय् राजकुमार न्हेद दुबले हे त्रिवेद व मागु फुक्क शिल्प शास्त्र आदि विद्या स्यना बिया तालिम याना थकल । राजकुमार न्हेद दुबले जन सन्ध जुजु स्वर्गवास जुल ।

मन्त्रीत सकलें मुना भारि नक्सां जुजुया मृत्यु संस्कार याना बिल । मद्रुम्ह महाराजया नामं दान धर्म याना याय् मागु ज्या सिधेकल । सकल मन्त्रीगणत मुना सलाह जुल— आ की जुजु परलोक वने धुकल । राजकुमार तसकं मचातिनि । एमां व राजकुमार यात राज्याभिषेक याना बी माल । तर व कुमारं बुद्धि पूर्वकं राज्य याय् फैला ? कन्हे छक राजकुमार न्यायालये यंका वयागु बुद्धि छक परीक्षा याना स्वे माल धका खँ जुल । थुकथं खँ जूगु अनुसार मंत्री पिसं राजकुमार यात सता यंकल ।

राजकुमार यक्व परिवारं चाहुइका बाँलाक छायपा याना तगु न्यायालये च्वंगु सिंहासने फेतुना बिज्यात ।

राजकुमार सिंहासने फेतुइ धुनेवं निपां चूमह माक गुम्हकि न्यासि वने फुम्ह, भाय् स्यूम्ह न्ह्योने हया धाल— थ्व मनु जमीन जग्गा सम्बन्धी ब्वना तम्ह इंजिनियर, ब्वना तम्ह विद्वानम्ह गुरु खः अबुया पालं निसें मान्यता बियातम्ह खः, गन छें दने ज्यू, गन च्वंगु जग्गा भिं फुकं धाय फुम्ह खः । उकिं छपिसं नं थ्व यात राजदरबारया इंजिनियर या पदबी बिया सम्मान याना बिज्याहुं धका बिलि यात ।

राजकुमारं पालिं निसें छ्यने थ्यंक म्हया लक्षण स्वया धाल—

भो मंत्रीपि थ्व ला मनू हे मखु । थ्व ला माक खः गुम्ह
कि देका तगु स्यंक्य जक सम्ह, छुं देके मसम्ह । थ्वं छु इंजि-
नियर या ज्या याइ । जग्गा जमीनया छु खूँ सीका काइ ?

थुलि खँ न्यने धुनेवं खः महाराज धका धया मंत्री पिसं
माक यात छखे चीका माथाय वन ।

हानं छुं दिन लिपा वहे माक यात बाँलाक न्यायाधीशया
वस्तं पुंका राज सभाय तया मंत्री मंडलं राजकुमारयात बिन्ति
याना धाल— छपिनि अबु जुजु जुया च्वंबले न्यायाधीश याना
तम्ह थ्व मनू खः । थ्व मनू न्याय शास्त्रं पारंगतम्ह खः ।
आ छलपोलं नं थ्वयात हे न्यायाधीशया पदवी बिया राज्य
चले याना बिज्याहुं ।

अले राजकुमारं व माक न्यायाधीश यात बाँलाक स्वया
थथे लिसः बिल—

भो मंत्रीगण, थ्व मन बसे ते फुम्ह मनू मखु । थ्व ला
मनया बसे वनीम्ह माकः खः । थ्व माक नं गथे बुद्धिमत्ता-
पूर्वकं न्याय याय फे ?

थुलि खँ न्यने धुनेवं मंत्रीपिसं माक यात छखे तया
माथाय वन ।

हानं छगू निगू हप्ता लिपा वहे माक यात बाँलाक वस्तं
पुंका छम्ह सज्जन थें च्वंक भेष याना राजकुमार या न्होने
हया धाल—

महाराज ! थ्व सज्जन मां बी या सेवा बाँलाक

यानी थकालि पित्त माने याना गौरव तथा च्वंम्ह, मनूया धर्म पालन याना च्वंम्ह खः । थ्वयात छुं सिरपा विया विज्याय् माली धका विन्ति यात ।

अले राजकुमारं व मनू पह याम्ह माक यात स्वया धया विज्यात— हे मंत्रीगण ! थ्व स्वे हे चश्वल चित्तम्ह माक खः । गनया सज्जनम्ह मनू धका । थ्व माकः नं माँ-बौ, दाजु-किजा तता क्येहें धका दया माया तैम्ह मखु । प्यंगू संग्रह वस्तु (दान, प्रिय वचन, अर्थ चर्या व समानता) संग्रह याय् फुम्ह सज्जनला मनू हे जक दै धका जिमि अबु महाराजां धयातगु दु ।

अले मंत्रीपिसं अथे हे खः महाराज धया व माक यात छेवे छोया विल । राजकुमार साप बुद्धि दुम्ह खः । म्ह जक मचा बुद्धिला पक्का म्ह खः । बुद्धि मचा मजू । उकि थ्व राजकुमारं राज्य चले याय् फे धयागु निश्चय याना राजकुमार यात राज्या-भिषेक याना आदास मुख थनि निसें की जुजु जुल धका घोषणा याना विल ।

अबलें निसें बोधिसत्व कुमार न्हूम्ह जुजु जुल धका सारा देशं सिल । देशे राज्य नं वाँलाक धर्मकथं चले जुया च्वन । मचाम्ह जुजु जूसानं साप बुद्धि मानिम्ह पण्डित धयागु खँ नं सारा देशे फेले जुल ।

छन्हु मचाम्ह बोधिसत्व कुमारं राज्य चले याना विज्यावले जनसन्ध महाराजाया किचले च्वना सेवा याना च्वंम्ह गा मणि चन्द धया मेसिया मती वन— थ्व दरवारे च्वना ज्या यायगु

धयागु थः बराबर बैस पिनिगु सेवा याय् दुसा जक सुख मज्जा दु । आ जि जुलं बुढा ज्वी धुंकल । आ मचाम्ह जुजुया तुतिक्वे च्वना छु सेवा याय्गु ? थज्योम्ह मचाया सेवा यान्ता च्वनेगु सोया ला गामे वना बुँज्या याना जीवन हना च्वनेगु हे याउसे च्वं थें च्वं ।

थथे मती तथा फिं निक्वेति तापाक गामे वना बुँज्या याना जीविका याना च्वन । वया बुँज्या याय्त गोरु नं मडु । छन्हु वा वेवं छम्ह गामे च्वंम्ह पासा याके गोरु छजो न्यया ह्या त्तिच्छ तक्कं बुँइ गोरु जोते याना घाय् नका बहनी गोरु मालिकया छेँ पासायाथाय् तः वन ।

अबले पासाया छेँ निम्तिपू नं जा नया च्वंगु जुया च्वन । गोरु निम्हं गोठे (सागले) छोया बिल । थः पासां जा नःवा धाइ धका मछाला गोरु जिम्मा मब्युसे सुक तोता पिहाँ बल ।

उखुनु हे चान्हे बैल निम्हं (खसि याना तपि दौं) खुँ तसें खुया यंकल । अले कन्हे खुनु बैल या मालिक दना बया पसा तछ्याना गोरु खुया यंका तगु खंसा नं मस्यु पह याना गाम्पि षन्द याथाय् वना धाल-

“पासा जिम्ह गोरु हि ।”

वं धाल- जि मिहग हे गोरु निम्हं छंथाय् ते हे धुन ।

गोरु थुवानं धाल- छं जित ना गोरु धका जिम्मा बिया थकागु दु ला ?

जिम्मा ला बियागु मडु धाबले गोरु थुवानं धाल- जित

मव्यूसां बिया धाइम्ह एसा थ्व छंम्ह राजदूत जुल (छन्त जि
ज्वना यंके) अबलेसिगु अन गाँयां नियम अनुसारं अप्पा छपा
जूसां थ्व राजदूत धाय् धुनकि जुजु याथाय् वने मागु। जुजु
याथाय् मवन कि राजां दण्ड वी फु। उकि गामणि चन्द गोरु
थुवा नापं जुजु याथाय् वने धका वन।

थथे वना च्वच्चं बैल (दों) थुवायात धाल- पासा जि
साप ने पित्यात हुं छेँ जिमि पासाया छेँ खः। अन वना जा
छक नया थनसं वे थन पलख पिया च्वं धया अनुमति कया
सरासर पासाया छेँ वन। अन छेँ पासा मडु। पासाया कला
छम्ह जक दु।

गामणि चन्दं मिसायात धाल- जा छछा ने धका वयागु।

पासाया कलामेस्यां धाल- बूगु जा मडुनि। पलख पिया
दिसं याकनं जा बुका बी धका काचां काचां जाकि कुथिइ वना
जाकि का वंम्ह कुथि कुतुं वल। व मिसाया प्वाथे दया न्हेला
तिनि दुम्ह जुया च्वन। मचा कुहाँ वल। मिसाया भातम्ह
छेँ ध्यंके वल। अले वं कलाया विपत्तिं खना गामणि चन्द यात
धाल-

छं जिमि कलायात दाया मचा क्वकया विया का मखुला ?
धया ज्वना व नं जुजु याथाय् यंकल।

अले गामणि चन्द यात विचे तया निम्हेस्यां निखे ज्वना
यंकल। थथे वना च्वच्चं छगू गाँया धवाखाय् ध्यन। अन सल
जवां छम्हस्या सल ख्याना यंक्य मफया च्वन। सल गामणि

चन्द पिनि पाखे वया च्वन । अले सल जवा नं धाल- आम सल
यात छक न्हागुलिसां केका थुखे ख्याना हति गामणि पाजु ।

अले गामणि चन्दं सल ख्याना छ्वे माला अनसं चंगु लोह
छग कया केका बिल संयोग बश त्वहँचा सलया तुति लाना
त्पाकाराकक सलया तुति तोधुल ।

सल थुवा नं छं जिम्ह सलया तुति तोधुला बिल छ राजदूत
का ! आ दरबारे नु धका ज्वन ।

थुकथं अपि स्वम्हसिनं गामणि चन्द यात ज्वना यंका च्वंके
मती वन । थुमिसं जित जुजु याथाय् ज्वना यंकीगु पक्का जुल ।
अन यंका जित थुमिसं थथःगु वस्तुया मू पुइकी तिनि । जि दोह
निम्हेस्या मू हे पुले मफु । मचा कुहाँ वोगु या छु पुलेगु ? सलया
मू नं गन कया पुलेगु ? थथे पुले मफेका म्वाना च्वनेगु सिंके
सिना वनेगु हे भि ज्वी ।

थथे मती तया वना च्वंबले तःजागु पहाड छगू खन । अके
वं मती तल थ्व पर्वतं क्व व्वाना जि सीगु हे भि ज्वी । थुकि
मती तया ज्वना हपि स्वम्ह सितं गामणि चन्दं धाल- जि कारा
छक च्वना वे थनसं पलख पिया च्वं धया पहाडया जंगल
क्वब्बा वन ।

अबले अन पहाडया क्वसं काय् व बी निम्ह पुलु थाना च्वंगु
जुया च्वन । सी धका च्वं क्वब्बा वोगु ला पुलु थाना च्वंम्ह
बुढाया छयने लाना थः मसी बुन्हा सित । अले काय्म्हसिंके
बरा छ जिमि अबुयात स्याइम्ह धका गामणि चन्द यात थ
छंम्ह राजदूत धका ज्वना यंकल । आ प्यम्हं गामणि चन्द यात

जुजु याथाय् यंका च्वंपि जुल ।

थुकथं वना च्वच्चं छगू मेगु गाँया ध्वाखाय् मुखिया छम्ह नाप लात ।

मुखियां धाल- पाजु गामिना चन्द गन फाय् तेनागु ?

गामणि चन्दं धाल- जि जुजु याथाय् वने तेनागु ।

मुखियां धाल- एसा जुजु अवश्यं नाप लाइ । जि जुजु याके छगू खँ न्यने मास्ते वो । जुजु साप विद्वान धागु न्यना । जिगु ध्व सन्देश छगू यंका ब्यु ।

गामणि चन्दं धाल- ज्यू जि न्यना बी ।

मुखियां धाल- जि ह्लापा साप बाँला, ल्वे नं छुं मदु. ध्यवा नं यक्व दु, कीर्ति प्रशंसा नं यक्व दु, तर आ जि मदुगु (कमल-पित्त) ल्वे जुल । जुजु विद्वानम्ह खः वसपोलं थुकिया कारण अवश्य स्यू ज्वी । छिं छक दया तथा लुमंक ध्व प्रश्न या लिसः न्यना जित छक कं फासं न्है ?

अनं सरासर वना च्वंबले मेगु गाँया ध्वाखाय् छम्ह गणिका (बेश्या) नाप लात । व बेश्यां नं पाजु गामिणी गन वने तेनागु ?

जुजु नापला वने तेनागु धका लिसः बिल ।

बेश्यां धाल- पाजु गामणि चन्द जिगु प्रश्न छगू जुजु याथाय् थ्यंका ब्यु । जुजु साप विद्वान धागु न्यना । ह्लापा जि यक्व ध्यवा दुम्ह लाभ सत्कार दुम्ह । आ जिथाय् सुं हे मिजं मवल । नेत जाकि तक नं दुहाँ मवल । थुकिया कारण छु घयागु

जुजुं स्यू । थुकिया लिसः छगू जित कं कासँ । वयात ज्यू धका लिस बिया वन ।

अनं नं सरासर लेँ वना च्वंबले मेगु गाँया ध्वाखाय् ल्यासिम्ह मेजु छम्ह नाप लात । गामणि चन्द जुजु याथाय् वने त्यंगु सिया वं नं थःगु छगू सन्देश जुजुयात न्यंका ब्यु धका धाल— जि थःछेँ नं च्वने मफु, भात पिंथाय् नं च्वने मफु । थ्व छु जूगु धयागु कारण छगू न्यना जुजुं धागु खँ छक जित कं वा । व नं ज्यू धका स्वीकार याना बिल ।

अनं नं सरासर तब्यागु लँया सिथे छगू द्वँबोचाय् च्वना च्वंम्ह सर्पं गामणि चन्द जुजु याथाय् वना च्वंगु सीका भो गामणि चन्द जुजु दर्शन या वनेगु जूसा जिगु सन्देश छगू नं जुजु याथाय् थ्यंका ब्यु । जुजु साप पण्डित धागु न्यना । जिगु प्रश्न खः— जि नसा मावने बले जि ने पित्यागुलि जिगु म्ह चिकिचा त्या, तर नसा माः वनेत चिकिचा त्यागु म्ह मन्ह्यं मन्ह्यं पिहां वने माः । हानं नसा माला नया वे धुनेवं जिगु म्ह तत्या जुल । तर जि गुफाय् दुहाँ वने वले अःपुक स्वाराक्क दुहाँ वने फु । थथे छाय् जूगु धयागु कारण जुजुं स्यू व छक न्यना जित धा वा । व नं ज्यू धकाः स्वीकार यात ।

अन तोता वना च्व च्वं छम्ह मृग नाप लात । व मृगं नं गन वने त्यनागु धका न्यंबले जुजु याथाय् वनेगु धासँली जिगु खँ छगू जुजु यात न्यंका ब्यु धाल । जि मेथाय् घाँय् नः वनेगु मन हे मवं । फलनागु सिमाक्वे जक घाँय् न वने मंदु । जित वहे छथाय् च्वंगु घाँय् जक सा मेथाय् च्वंगु मसाः । थ्व छु

[१८]

बुगु छक न्यना लिस जित कं कासं । व नं ज्यु धका स्वीकार यात ।

अथे हे ले वना च्वं बले तित्तिर फंग चां खना न्यन गन वने त्यनागु ? जुजु याथाय् वनेगु धासेंलि वं नं थःगु सन्देश छगू न्यंका लिसः ज्वना वा न्है धाल । जि छथाय् जक दुमोचाय् च्वना हाले बले मधुर स्वरं हाले फु । मेगु दुमोचाय् च्वना हाले बले स्वर बाँमला ध्व छु जूगु छक जित लिसः ब्यु । ज्यु धया वन ।

हानं अथे हे ले वृक्ष देवता छम्हसे नं गामणि चन्द यात धाल— जुजु नाप लायगु सा जिगु छगू खँ विद्वानम्ह जुजु यात न्यंका ब्यु । जि ह्लापा यक्व पूजा सत्कार लाभ जूम्ह खः । आ जूबले जिथाय् सु छम्ह हे पूजा या वो मद्दु । ध्व छु जूगु छक न्यना जित धावा न्है ? ज्यु धया वन ।

अनं सरासर वना च्वंबले नागराज छम्ह नाप लात । वं न न्यन— पासा गामणि चन्द गन वने तेनागु ?

जुजु याथाय् वनेगु धका लिसः बिल ।

एसा साब हे जिल का । छ जुजु याथाय् वने त्यन, जिगु खँ छगू न्यना ब्यु । ह्लापा ध्व पुखुली लः मोति थें यचुसे च्वं । आ ध्व पुखुया लः बुलुसी च्वन । ध्याच जक ज्वी धुंकल । ब्याँचा जक ज्वी धुंकल । थुकिया कारण छु खः जुजु धागु खँ जित कं वा । व नं ज्यु धका स्वीकार यात ।

अनं उले छगू नगरया लिक्कसं आश्रम देका च्वंपि ऋषि

तसें नं ह्लापाया पिसं थें घाल- जुजु साप विद्वानम्ह खः ह्लापा
 थ्व आश्रमया वगीचाय् फलफूल साप साः चाकुसे च्वं । आः
 घयागु ला फाकुसे च्वन । फल छत्ति रस मदे घुंकल । थुकिया
 कारण छु खः जुजु याके छक न्यना व्यु ।

अनं उखे नगर द्वार या लिक्कसं छगू धर्मशालाय् ब्राह्मण
 विद्यार्थी छम्हस्यां न्यन-

“भो गामणि चन्द, छ गन वने तेनागु ?”

“जुजु या दर्शन या वने तेनागु ।”

“एसा जिगु छगू सन्देश यंका व्यु । ह्लापां वेद गुलि ब्वनेगु
 खः व फुक्कं बाँलाक लुमंका तेफु । आ ला ब्वनागु फुक्कं होमंगु
 थले लः प्वंकेथें जुल । छत्ति मथा । थ्व छु जूगु मथू । लुमंका
 ते मफुगुया कारण जुजु याके छक न्यना व्यु ।

गामणि चन्द थ्व किगू प्रश्न ज्वना प्यम्ह मनुखं घेरा लगे
 याका ज्वंका बोधिसत्व मचाम्ह जुजु याथाय् थ्यंका वन । जुजु
 सिहासने च्वना न्याय याना च्वंगु जुया च्वन । गोस्या मालिकं
 गामणि चन्द यात ज्वना जुजु या न्ह्योने वन । जुजु गामणि चन्द
 यात खना म्हसीकल थ्व जिमि अबुया विश्वासीम्ह सेवक खः ।
 ह्लापा जित बुया बुया म्हितका तम्ह । थुलि मछि तक गन
 वना च्वंगु ज्वी घका मती तया न्यन-

भो गामणि चन्द, थुलिमछि वर्ष छ गन वना च्वना ? छ
 मखनागु यक्व दत । आ छाय् थन वयागु ?

वं लिसः बिल- खः महाराज ! जि छल्पोल या बो म्हा-

राज परलोक जुसेलि छथाय् गामे वना बुँज्या याना चवना ।
थौं जित थ्व मनुखं दोहया मुदाय् लाका राजदूत क्यना जित
थौं छल्पोल याथाय् व्वना हल ।

अले जुजुं धाल- मुदाय् लाका ज्वना महगु जूसा छ थन
वइ हे मखु ज्वी । छन्त मुदाय् लाका ज्वना हगु बेस हे जू ।
उर्कि छन्त नाप लाय् खन । थुलि घया जुजुं न्यन- छन्त
ज्वना हंम्ह मनु गो ?

थ्व खः महाराज धका न्होने क्यन ।

जुजुं न्यन- जिमि चन्द यात ज्वना हयाम्ह छ खः ला ?
“खः महाराज ।”

छाय् ज्वना हयागु ?

थ्वं जिम्ह निम्ह दोह कया लित मब्युगुलि ज्वना हया खः
धका धाल ।

जुजुं गामणियाके न्यन- खःला छं वयाम्ह गोरु निम्ह पचे
याना ला ?

गामणि चन्दं जूगु खँ फुक्कं कन ।

जुजुं दोह मालिक याके न्यन- छु छंम्ह गोरु सागले
(गोठे) ते हःगु मखंला ?

“मखं महाराज ।”

हानं जुजुं धाल- जि फुक्क खँ स्युम्ह व खंके फुम्ह जुया
जित आदासमुख घाइगु छं मस्युला ? उर्कि मखुगु खँ ल्हाय्
मते । सत्य खँ ल्हा ।

थुलि न्यने धुनेवं- गोरु ते हगु खँ धाल ।

जुजुं धाल- गामणिचन्द छं गोरु जिम्मा मब्यूगुलि छंगु गल्ती जुल । थ्व मनुखं दोहँ ते हगु खंक नं सीकं सीकँ मखुगु खँ ल्हात, उकिं चन्द छ हे राजकर्मचारी जुया खंकं नं मखँ धागुलि वयागु नं वया कला यागु नं मिखा लिकया ब्यु । दोहँ छजोया २४ न्यीप्यंगू असल्फि पुला ब्यु । थुलि आज्ञा जुया गोरु थुवायात पिने छोया बिल ।

पिने वना गौरु थुवा नं बिचा यात- निम्हस्यां मिखा मदेका न्यीप्यंगू २४ असल्फि कयां छुयाय्त ? तुरन्त गामणि चन्द या पालि भोपुया ख्वया धाल- जिमित दोहँया मू म्वाल । मेगु ध्यवा नं कया दिसँ । बिन्ति धाय् जिमिगु मिखा छता ल्ह्वे मते धया बिस्यु वन ।

मेम्ह मनु दुहाँ वया जुजु यात बिन्ति यात- महाराज ! थ्व गामणि चन्दं जिमि कलायात दा जक दाया मचा क्वकया बिल ।

जुजुं गामणि याके न्यन- अथे यानागु खःला ?

गामणिं जूगु खँ ब्याक्कं कना बिल ।

अले जुजुं व मनु याके न्यन- थ्व गामणि चन्दं छिमि कला यात दाया मचा क्वकया ब्युगुया प्रमाण बी फुला ?

वं मफु महाराज धाल ।

जुजुं धाल- आ छं छु धया च्वनागु ले छन्त छु माल ले ?

व मनुखं धाल- आ जित मचा पलिसा माल ।

अले जुजुं आज्ञा जुल- ए गामणि आ छं वया कला छेँ
यंका मचा छम्ह मडु तले तया, मचा छम्ह दतकि वया कला
वयातन्तुं लित बी यंकी ।

अले व मनू गामणि या पालि क्वे भोसुना जिमि कला छता
छं कया स्यंके मते । बरु छन्त ध्यबा बी धया बिस्युं वन ।

अनं लिपा मेम्ह ज्वना हम्ह सल थुवा यात दुने सतल । वं
नं धाल- महाराज थ्व गामणि चन्दं जिम्ह सल यात अप्पां केका
तुति तोत्थुला बिल ।

जुजुं गामणि याके न्यन- अथे जूगु खला ?
गामणिं जूगु खँ फुक्कं कन ।

खँ न्यने धुंका जुजुं सल थुवा याके न्यन- छं सल यात
छक ख्याना हति धयागु खःला ?

मधया महाराज धाल ।

जुजुं आज्ञा जुल- जिगु न्होने मखुगु खँ ल्हाय् मते । खगु
जक धा ।

अले वं धाल- सल ख्याना हि धयागु खः ।

जुजुं आज्ञा जुल- गामणि चन्द, थ्वं सल छक ख्याना हि
धया नं मधया धाल उकिं वयागु म्य त्वा ल्हाना व्यु । सलया मू
दोछि दां दरबारे हे कया पुला व्यु ।

अले सल थुवा म्य त्वा ल्हाइ धका ग्याना गामणि यात
ध्यबा नं बिया क्षमा फोना बिस्युं वन ।

अनं लिपा सुकू (पुलु) थाइम्ह मनूया काय् वया बिन्ति
याना धाल-महाराज ! थ्व गामणि जिमि अबु स्याम्ह ज्यान-
मारा खः ।

जुजु न्यन- ए गामणि छं वया अबु स्याना ला ?
गामणि जूगु खँ फुकं कना बिल ।

अले जुजु पुलु बंजा यात धाल- आ छं छु याय् मास्ते
बल ले ? छन्त छु मालले ?

वं धाल- जित आ जिमि अबु माल ।

जुजु गामणि सःता धाल- थ्व यात अबु पलिसा माल हँ ।
सीम्ह अबु लिहाँ वइ मख्त । आ छं बया माँ ब्याहा याना छ
वया अबु जुया ब्यु ।

पुलु बंजा जजुया हूकुम जक न्यनेवं धाल- अहो जिमि
सीम्ह अबुया कुल धर्मं स्यंके मते । जिमि माँया प्रतिवता स्यंके
मते बिन्ति घया घ्यबा विया बिस्युं बन ।

गामणि फुकक मुहाँ त्यागुलिं लेले तातां जुजुयात बिन्ति
यात- महाराज ! लें नापलापिं यक्व सिनं प्रश्न न्यना हगु दु ।
छक न्यना बिज्याहुं । जुजुया अनुमति काय् धुनेवं ब्राह्मणं न्यंगु
प्रश्नं निसें कया फुककं कन ।

जुजु ल्युंनेनिसें प्रश्न या उत्तर बिया बिज्यात । ह्हापां
ब्राह्मण या न्ह्यस यात लिसः ।

ह्हापां ब्राह्मण याथाय् इले लाक हालीम्ह खा छम्ह दु । थ
खा हालेवं न्हापनं दना ब्राह्मणते वेद पाठ ब्वनीगु । उकिं अबले

ब्रह्म वेद लुमना च्वं । लोमना मवं । आ इमिथाय् च्वंम्ह खा ई ब्यो मदेक हालिम्ह जुल । व खा बाचा इले लासां हाली । द्यो तुइका नं हाली । बाचा इले खा हाली बले दना वेद पाठ याइबले न्ह्यो मगागुलि वेद पाठ व्व व्वं न्ह्यो वया हानं चनान्तुं द्योइ । बांलाक पाठ व्वने मफु । द्यो तुइका खा हाली बले दना वेद पाठ व्वने मलावं ज्या याय् मालीगु । पाठ कोचाय्क्य मला । उकिं वेद व्वंलिसे फुककं लोमना वनीगु ।

ऋषिपिसं न्यना हगु प्रश्न या लिसः खः ह्लापा ऋषिपिसं श्रमण धर्मं पुरे याना कसिनध्यान यायगुली परिश्रम याना च्वनीपि खः । आः श्रमण धर्मं तोता पाप कर्मं लगे जुया च्वन । विहार (आश्रम) या फल फूल मिया भोजन प्राप्त याइगु अथवा दाता-पिन्तु फल बिया भोजन नाप हिला बला याना मिथ्या जीविका माना च्वन । उकिं अत फलफूल फाकुसे च्वना वंगु । ह्लापा थेंतुं ऋषित धर्मात्मा जुया एकचित्त जुया श्रमण धर्मं पाले यात घासा हाकनं फलफूल चाकुसे स्वाद दया वै । थज्यागु खँ जुजुं फुककं स्यू धका ऋषितसें मस्यू । ध्व खँ कना बांलाक श्रमण धर्मं पाले या धया ब्यु धका जुजुं हुकुम जुल ।

स्वंगुगु प्रश्न न्यना बोधिसत्व जुजुं आज्ञा जुल— इपि नागराजात परस्पर ल्वा जक ल्वाना च्वंगुलि पुखुली लः बुलुसे च्वना ध्याच जक थें जुल । इपि ह्लापा थें मिले जुया च्वंसा हाकनं ल यचुसे बांलाना वै ।

प्यंगुगु प्रश्न या लिस बिया धया बिज्यात— ह्लापा व वृक्ष देवतां अन जङ्गले वइपिं मनूतेत रक्षा याना च्वनीगु । उकिं

मनूतसें बलि पूजा याना माने याय् हैगु । आ रक्षा मयात ।
थःगु कर्तव्य पालन मयात । उकिं सुनानं पूजा मान याः मबल ।
यदि ह्लापाथेन्तुं मनूतेत रक्षा यासा हानं लाभ दया वइ । जुजुं
थ्व फुक्क खँ स्यु उकिं मनूतेत रक्षा याना च्वं धया ब्यु ।

न्यागूगु प्रश्नया लिसः खः गुगु दोमोचाय् च्वना तित्तिर
रुंग हालीगु खः । अन तःले तःगोगु धन घः स्वथुना तगु दु ।
व घः लिकया हिं धका आज्ञा जुल ।

खुगूगु प्रश्नया उत्तर । गुगु सिमाक्वे च्वना मृगं घाय् नैगु
खः व सिमाच्चे कस्ति हापो दु । व हाप्वलं कस्ति कुतुं वोगु
घाय् नया चाकुसे सागुलि मेथाय् च्वंगु घाय् मसागु खः । उकिं
ने मफुगु खः । व कस्ति हाप्व कया जित नं ब्यु, छन्त नं कया
यंकि । अले व मृगं मेथाय् नं घाय् ने फँ ।

सर्पया प्रश्न यात लिस विसे बोधिसत्व जुजुं धया बिज्यात-
व सर्पं च्वंथाय् दुने जमीने धन प्वः सुचुका तगु दु । वं व
धनया रक्षा याना च्वन । व धनया लोभं व मायां नसा माः
वनीबले म्ह चीत्यासां थाकुक्क मन्ह्यं मन्ह्यं पिहाँ वे मागु । नसा
माले घुंका धनया मायां म्ह तःत्यासां अपुक दुहाँ वने फु । वं
धन प्व छं लिकया हिं धका गामणि यात हुकुम जुल ।

ल्यासिन्ह मेजुया प्रश्नया लिसः । व ल्यासिन्ह मेजुया
मां पिनि छेँ (थः छेँ) व धातया छेँया बिचे ल्यवो छम्ह दु ।
भात पिथाय् च्वंसा नं ल्यवो जक लुमना नुग खुल खुल मिना
च्वनां च्वने मफु । थःछेँ वने धका वनी बले ल्यवो नाप लोना
वनीगु । थःछेँ च्वंच्चनी बले नं ल्यवो लुमना मन मच्चं ।

भात याथाय् वनेगु धका थःछे धया वइ ल्यवो नाप न्हातले च्वना भात याथाय् वनी । वयात धया ब्यु जुजुं वयागु कु बानि फुकं स्यु । भात पिंथाय् हे जक बाँलाक च्वं मखुसा जुजुं ज्वना यंकि । जीवन सुखी ज्वी मखु, बाँलाइ मखु होश याना च्वं धया ब्यु धका जुजुं हुकुम जुल ।

बेश्या या प्रश्न या लिसः । ह्लापां व रन्दी छम्ह मिजं याके बैना काय् धुंका वयागु इच्छा पुरे मज्वीकं मेपिके बैना काइ मखु । आ वं ह्लापां बैना कइ तया मेसित इच्छा पुरे मयासे लिपा ध्यबा कया तया मेसिगु इच्छा पुरे याना इमान मदुगु ज्या यात । उकिं आः वया थाय् सुं मिजंत मवोगु । ध्यबा नं प्राप्त मज्जुगु । यदि वं नियम वमोजिम ऊवःलकं वोलिसे इच्छा पुरे याना थःगु कर्तव्य पालन यासा वयाथाय् मिजंत हानं वै । उकिं व थःगु धर्म मतोतुस्य स्थिर जुया च्वं धा ।

दकसिबे ह्लापां यागु मुखिया यागु प्रश्न या लिसः । व गाँया मुख्यां ह्लापा धार्मिक बा न्याय पूर्वक मुद्दा व ल्वापु छिने याइगु खः । उकिं वयात मनूते साप यो । आपासिनं खुशी जुया उपहार व कोस्याली बी हइगु । उकिं व साप बाँला थें धन बयश दुः । आः व घूस नैम्ह जुल । अन्याय पूर्वकं दोषीतेत निर्दोषी याना, डाका तेत सज्जन याना मखुथे न्याय याना च्वन । उकिं वयात हि मदुगु ल्वचं कमल पित्तं दुःख बिया च्वंगु । यदि आः नं ह्लापा थेन्तुं धार्मिक पूर्वकं घूस मनसे न्याय पूर्वकं मुद्दा छिने याना बिल धासा ह्लापाथें मान सत्कार दै । उकिं वयात धया ब्यु धर्म पूर्वकं राज्य चले याना च्वंम्ह जुजु

दु । मनपरे सना ज्वी मते । धार्मिक पूर्वकं न्याय याना च्वं
धका न्यंका ब्यु ।

गामणि चन्दं जुजुयात फुक्कसिनं धया हगु सन्देश वा प्रश्न
न्यंकल । जुजुं बुद्धं लिसः बी थें बाँलाक बी धुनेवं गामणि
यात नं यक्व देक धन सम्पत्ति बिल । गाँ छगू नं बक्सीस बिल ।
अनं पिहाँ वना गामणि चन्दं ब्राह्मण विद्याथीं, तपस्वी, नाग-
राजा, वृक्ष देवता पित्त जुजुया लिसः कना तित्तिर ऊं च्वनी-
थाय् च्वंगु धन प्वः काल । अनं लिपा मृगया घाय् नैथाय्
सिमाय् च्वंगु कस्ति कया, जुजु यात बिया छ्वत । सर्प
च्वनीथाय् च्वंगु दुमोचा नं स्यंका धन घः कया बिल । ल्यासिम्ह
मेजु, वेस्या व मुख्या यात जुजुया सन्देश बिया आनन्दं फुर्तिसातं
गामणि गामे वन । जिन्दगी भर याउँक जीवन हना सिना वन ।
आदास मुख जुजु नं दान आदि पुण्य कर्म याना परलोक वन ।

Dhamma.Digital

अबन्तर जातक

गौतम बुद्ध जेतवन विहारे बिज्याना च्वंगु अवस्थाय सारिपुत्र स्थविरं बिम्बा देवी यशोधरा स्थवीरी यात अँयागु रस दान ब्यूगु कारणे थ्व बाखँ कना विज्यागु खः ।

गौतम बुद्धं बोधि ज्ञान लाना दकले ह्यापां धर्मचक्र प्रवर्तन याना विज्याय् धुंका वैशाली कुटागार शालाय बिज्याना च्वन । अबले महाप्रजापति गौतमी न्यासः शाक्य कुमारीपि ब्वना बुद्ध याके प्रवज्या व उपसम्पदा (भिक्षुणीत्व) प्राप्त याना विज्यात । छुं दिन लिपा अपि फुकं भिक्षुणीत नन्दकोवाद सूत्र न्यना अरहत जुल ।

तथागत शास्ता श्रावस्ती च्वना विज्याबले राहुलमाता बिम्बा यशोधरा देवीया मती खँ जुल— जिमि स्वामी नं प्रव्रजित जुया बुद्ध जुल । जि काय राहुल नं भिक्षु जुया अबुम्ह बुद्ध याथाय् च्ववन । जि जक थ्व छेँया जाले छु च्वना च्वनेगु ? जि नं भिक्षुणी जुया श्रावस्ती वना सम्यक सम्बुद्ध यागु नं काय राहुल यागु नं न्ह्याबलें खा स्वया च्वने दै । थथे मती तथा भिक्षुणी विहारे बना भिक्षुणी जुया आचार्य गुरुपि नापं श्रावस्ती च्वना बुद्ध व काय राहुल पिनिगु दर्शन याना भिक्षुणी विहारे बास याना च्वन ।

अले व राहुल कुमारं थः मां यशोधरा देवी यात बरोबर
विचाः या वइगु जुया च्वन । थुकथं विचाः यावइ च्वंबले
छन्हु यशोधरा देवी प्वाः स्याका च्वन । उकिं पिने वया राहुल
यात नाप ला वे मफुत । मेपिं भिक्षुणीपिं वया छलपोलया मां
मफु धका कंवल ।

अले राहुलं मांयाथाय् वना न्यन- मां यात छु वासः माल
ह्लापा ह्लापा प्वा स्याइ बले छु यायगु ?

यशोधरां धाल- पिय पुत्र ! ह्लापा छेँ च्वना बले साख नाप
अँया रस मिले याना त्वने बले प्वाथे च्वंगु फे शान्त जुया ल्वे
लना वनीगु खः । आः भिक्षा वना जीविका याना च्वना । गतं
अँया रस प्राप्त ज्वी ?

राहुल कुमारं धाल- जि कुतः याय्, फुसा अँया रस माला
हे धया पिहाँ बिज्यात । राहुल श्रामणेरया उपाध्याय गुरु
सारिपुत्र महास्थविर खः । आचार्य मोगल्लायन महास्थविर
खः । कका आनन्द स्थविर जुल । अबु भगवान बुद्ध हे जुल ।

राहुल कुमार मेपिंथाय् मवंसे सारिपुत्र भन्ते याथाय् वना
नुग मँछि ख्वा याना सुमुक च्वं च्वन ।

अले सारिपुत्र भन्ते नं न्यना विज्यात-

राहुल ! छं छाय् नुगमँछि ख्वा याना च्वनागु ? छन्त छु
जुल ?

राहुलं धाल- खः भन्ते जिमि मां यशोधराया प्वा स्याका
च्वन ।

सारिपुत्र भन्ते नं न्यना बिज्यात- आ छन्त छु माला च्वन
ले ?

राहुलं धाल- खः भन्ते ! साख त्वाक ज्यागु रस त्वने दुसा
प्वाः स्यागु लनी धका जिमि मांमं धागु खः ।

अले सारीपुत्र महास्थविरं भरोसा बिया धया विज्यात-
राहुल धन्ना काय मते छं थुगु बारे नुगः मछिका च्वने मते
छिमि मांयात छु मागु खः व प्राप्त ज्वी । कन्हे खुनु राहुल
व्वना सारिपुत्र महास्थविर श्रावस्ती देशे दुहाँ बिज्यात । राहुल
यात छगू धर्मशालाय् तथा थः राजदरबारे बिज्यात ।

कोसल राजां सारिपुत्र भन्ते यात खनेवं लासा लाया स्वागत
याना फेतुकल । अबले हे जुजुया बगीचा नायो नं पाके जूगु अँ
हगु जुया च्वन । अले जुजुं थःगु हे ल्हातीं अँ ह्हाया साख
त्वाक छ्याना अँया रस पात्रे जायक तथा बिल । सारिपुत्र
महास्थविरं व अँया रस ज्वना राजदरबारं पिहाँ बिज्याना धर्म-
शालाय् फेतुना च्वंम्ह राहुल कुमार यात बिया धया विज्यात-

राहुल थ्व अँया रस यंका छिमि मांयात ब्यु ।

राहुलं ले तातां यंका यशोधरा देवी यात बिल । व त्वने
मात्रं राहुल माता स्थवीरी या प्वाः या त्वे लन ।

जुजुया मती वन थौं सारिपुत्र भन्ते दरबारे सं च्वना भपा
बिमज्यास्य यंकल । वसपोलं थ्व अँया रस सुयात बिल ज्वी
धयागु सीक्यगु इच्छा याना मनू छम्ह ल्यू ल्यू छ्वया चिवा
कायक्य छ्वत ।

अले व मनु जुजु या आज्ञा कथं ल्यू ल्यू वना अँया रस
यशोधरा याथाय् ध्यंगु व त्वना ल्वे लंगु तक्क फुक्क खँ जुजु-
यात कना बिल ।

थ्व खँ न्यने धुंका कोशल जुजु कल्पना यात यदि सिद्धार्थ
गौतम दरबारे च्वना चत्रंगु जूसा चक्रवर्ति राजा ज्वीगु । यशो-
धरा महारानी व राहुल कुमार चक्रवर्तिया काय् युवराज कुमार
ज्वीगु । थ्व चक्रबाल छर्गुलि वयागु हुकुमे च्वनीगु । जिमिसं
नं सेवा याना वसपोलया आज्ञा माने याना च्वने मालीगु । आः
स्वः भिक्षु जुया जिमिगु भरे च्वना बिज्यागु । करपिनिगु
लिघंशा कया जीवन हना बिज्यात । उकिं वसपोल पिन्त
वास्ता मयासे गुण लोमंका च्वनेगु योग्य मजू । थथे मती
तया अबलेसं निसैं ह्निह्नि साखले अँया रस मिले याना दान
बी यंकल ।

सारिपुत्र महास्थविरं अँया रस दान कया विम्बा यशोधरा
देवी यात अँया रस ब्यूगु खँ भिक्षु संघया पुचले ध्यन । छन्हु
भिक्षुपिनी पुचः मुना सारिपुत्र भन्ते नं अँया रस त्वंका यशो-
धराया ल्वे लायका बिल धयागु खँ ल्हाना च्वं बले भगवान्
बुद्ध बिज्याना छुं खँ ल्हाना च्वनागु धका न्यना बिज्यात ।
जूगु खँ फुक्कं भिक्षुपिसं कंसेली थज्यागु घटना ह्नापा ह्नापा
नं जुया वंगु दु धका अतीतया खँ कना अब्भन्तर जातक बाख
कना बिज्यात ।

ह्नापा ह्नापाया खँ खः । वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त जुजु
राज्य याना च्वंगु अवस्थाय् बोधिसत्व कासि गामे ब्राह्मण कुले

जन्म काल । तधिक जुसेली तक्षशिलाय वना फुक्क विद्यां पारंगत ज्वीक सेका गृहस्थी च्वना बिज्यात । लिपा मां बौ परलोक जुसेली ऋषि प्रवजित जुया हिमालये च्वना तपस्या याना अभिज्ञा व समापत्ति ज्ञान प्राप्त याना च्वना बिज्यात ।

वसपोलया ऋषि शिष्यपिं यक्व दु । फुक्क ऋषि गणया गुरु जुया यक्व वर्षतक हिमालये च्वने धुंका चि-पाउँ पालु सेंवनया निम्ति हिमालयं कुहाँ बिज्याना उखें थुखें चाचाहिला वाराणसी थ्यंका जुजुया बगीचाय् बास याना बिज्यात ।

अले ऋषि पिनिगु शीलया प्रभावं इन्द्रया आसन क्वात । थ्व छु जूगु धका विचाः याना स्वः बले अमिगु शील धर्म धयागु सीका विचा यात आः छु याय् थुमिसं जिगु राज्य यात नापं धक्का याइन थुमित थन मतेगु मती तल । ह्नापां इपिं च्वनेगु थाय् मदेका बी माल । इमित योग्यगु थाय् मदबले चित्ते एका-अता मदया धर्म स्यनी । अले जित आनन्द दे ।

छु याःसा जी धका मती तल । चान्हे महारानीया कोथाय् वना धा वन-न्ह्यलेला ज्वलेला थें च्वंक- हे महारानी ! यदि छं अब्भन्तर (अमृत) धयागु अँ नल धासा काय् मचा ब्वी । व मचा चक्रवर्ति जुजु ज्वी धका धाय माली । अले जुजुं पाके जूगु अँया निम्ति बगीचाय् छोया अँ कायक्य छोइ । अले जिं फुक्क लीप याना बी । बगीचा नायो नं धाः वनी बगीचाय् अँ छग हे मन्त । अले जुजुं न्यनी अँ सुना नल ? ऋषिपिसं नल धका अवश्य धाइ । थ्व खँ न्यना जुजुं ऋषिपिन्त दाया पितिना छोइ । थथे ज्वी बले व ऋषिपिं अर्थे हे च्वने मफया मने

शान्ति मदेका धर्म नाश जुया वनी ।

थथे मने खँ ल्हाय् धुंका बाचाइले महारानीया कोथाय् वना न्ह्यलेला ज्वलेला थें च्वंक वना थथे धाल- मचा ब्वी तेका महारानी अम्भन्तर अँ नल धासा चक्रवर्ति ज्वीम्ह काय ब्वी । जुजुया योम्ह महारानी चक्रवर्ति जुजुया माँ ज्वी दै । व अँ माल धका जुजुयात पिरे या ।

चान्हे म्हक्से म्हंगु खँ याना महारानी य न्ह्यो मवल । विचा यात यदि चक्रवर्ति ज्वीम्ह काय्या माँ ज्वी दुसा गज्यागु गौरव व सम्मान दइ । माने याक्य दइ । उकि कन्हे खुनु जुजु सवारी जू बले म्ह मफु पह याना सुंक घना च्वन । न्ह्याबले थें लुखाय् थ्यंके केटिपि ब्वना महारानी च्वंच्वंगु मखना जुजु केटीतेके न्यन-

महारानी गो ले ?

लिसः खः- महाराज, महारानी म्ह मफु । शयनागरे सं गोतुला च्वन ।

जुजुया मन मच्चन याकनं दुने वना नुग मछि पह याना माया याना लिक्क फेतुना न्यन- देवी ! छन्त छु जुल ? छन्त छु यासा जी ? सःपि वैद्य ब्वना हेला ?

महारानी धाल- महाराज जित छुं जूगु मखु । जिगु ल्वे वैद्य वासलं थीगु मखु । तर जित छगू इच्छां दुःख बिया च्वन ।

जुजु न्यन- जि योम्ह रानी छन्त छु माल ? धा धागु तक

[५४]

पुरे याना बी ।

महारानी धाल- महाराज ! जि अब्भन्तर (दुने च्वंगु) अँ
ने मास्ते वल । ध्व अँ ने मदुसा जि म्वाइ मखुत ।

महाराजं न्यन- ध्व अब्भन्तर अँ गन दु ले ?

महारानी धाल- गन दे मस्यु ।

जुजु धाल- छन्त व अँ हया वीगु जुल । धन्ना काय् म्वा
धका भरोसा बिल ।

जुजु राजसिहासने च्वना मन्त्रीगण मुंका धाल- हे मन्त्रीपिं
महारानीया अब्भन्तर अँ नेगु इच्छा जुल, आ छु याय्गु ?

मन्त्रीपिसं बित्ति यात- महाराजं ! अँया ज्वाँयया बिचे
च्वंगु अँ यात अब्भन्तर अँ धाइगु खः । बगीचाय् च्वंगु अँया
ज्वाँयया बिचे च्वंगु अँ कया महारानी यात बिया बिच्याहुं
महाराज ।

जुजुं तुरन्त अज्यागु अँ बगीचाय् वना कया हति धका
मनूत छवया बिल ।

इन्द्रं बगीचाय् अँ नया तःथे च्वंक मदेका ते धुंकल । अँ
काय् वंषि मनूत बगीचाय् चाचाहिला स्वत नं अँ मखन ।
जुजुयात अँ मदु धावल ।

जुजुं न्यन- अँ सुनां नल ?

फुक्कसिनं अपुक धाल- ऋषिपिसं नया बिल ।

ध्व खँ न्यनेवं जुजुयातँ पिहाँ वल । अथेसा अन च्वंषि
ऋषितेत्त दाय्या पितिना छो धका हुकुम जुल ।

जुजुयागु आज्ञा दसेंलि छु मानि दाय् फक्को दाय् पितिना
छोत । अले इन्द्रया इच्छा पुरे जुल ।

महारानी धासा बिचे च्वंगु अँ ने मदुतले यात दने मखु
धका गोतुला हे च्वन ।

जुजुया छुयाय् छुयाय् जुल । मन्त्री ब्राह्मणपि सःता
मुंका अब्भन्तर (बिचे च्वंगु) अँ मेथाय् गन दै धका न्यन ।

ब्राह्मण मन्त्री पिसं धाल- महाराज अब्भन्तर अँ धयागु
देवतापिसं जक नैगु खः । व अँ हिमालये वह यागु गुफाय् दुने
हे जक दु घागु न्यना धाल ।

अथेसा अन च्वंगु अब्भन्तर अँ सुनां कया हे फै धका जुजुं
न्यन ।

मन्त्रीपिसं धाल- महाराज, अन मनूत सुं हे वने फै मखु ।
की दरबारे लहिना तयाम्ह सुगा छम्ह हे जक वने फै । वयात
हे छ्वे माली ।

अवले जुजुया दरबारे तःधिक थें बलाम्ह भाय् स्यूम्ह थाय्
स्वया ज्यः याय्सम्ह सुगा छम्ह दु । वयात सःता जुजुं धाल-
स्व सुगा छन्त जि आदर व माया याना लुँया पंजले तया, लुँया
थले तया नका त्वंका पाले याना तया । चाकुक् साखति त्वंका
साक्क ताय् नका तया । आ छं नं जिमिगु ज्या छगू याय्
मागु मौका वल ।

सुगां न्यन- महाराज जि छुयाय् माल ?

महारानीया अमृत अँ नेगु इच्छा याना च्वन । व अँ धासा

हिमालयया कापिइ दु धागु न्यना । अन मनूत वना मावने फे मखु । उकि आ छ अन वना अमृत अँ कया हे माल ।

सुगां कया हया बी महाराज धका वचन बिल ।

अले जुजुं सुगा यात लुँयागु थले तथा चाकुगु ताय् नका, साखति त्वंका सच्छिक दायका तःगु चिकनं पपूती ब्वीका थाका ज्वालं आकाशे ब्वेका छोट ।

व सुगा व्वया वना मनूतेगु देश नागे याना हिमालयया ह्तापांयागु पर्वतया कापि च्वंपि सुगा तेथाय् वना अब्भन्तर त्रयागु दिव्य अँ गन दु धका न्यन ।

अन च्वंपि सुगा तसें धाल— भो पासा जिमिसं व अब्भन्तर दिव्य अँ गन दु धका मस्यू । हिमालयया निगूगु पर्वतया कापिइ च्वंपि सुगातसें स्यू थें च्वं धाल । थुकथं न्याबः खुबः या दुने पर्वतया कापी च्वंपि सुगा ते थाय् ध्यन । अनं नं मस्यू धाल । न्हेबगु पर्वतया कापिइ च्वंपि सुगातसें धाल— फलनागु वह्या पर्वतया कापी दु धका निश्चय याना धाल ।

दरबारे च्वंम्ह सुगां धाल— जि वहे अमृत अँ काय् धका वयाम्ह खः । कृपा तथा जित अन यंका व अँ कया बी फुला ?

अन च्वंपि सुगा तसें धाल— हे पासा व अब्भन्तर (अमृत) अं धयागु चातुम्महाराजिक मध्ये वेस्सवण धयाम्ह जुजुं नइगु फल खः । अन वना का वने फे मखु । व अँमाया क्वं निसें च्वे ध्यंका न्हेबः नं यागु जालं खुया तगु दु । कोटी (करोड) कुम्भण्ड धयापि राक्षसत पा तथा तगु दु । अमिसं खन कि छ

बचे ज्वीगु वाकानं ते म्वाः । अन छचाखेरं कल्प मी च्यानी
अवीचि नर्कं थें ग्यानापुसे च्वं । प्राणया माया दुसा अन वना
सी वनेगु मत्ती ते मते । अन च्वंपिं सुगा तेके अन वनेगु आँट
मखना दरबारी सुगां धाल-

छिंपिं वने मछासा जित लँ जक क्यना व्यु ।

इमिसं धाल-आमथे धासा ला लँ क्यना बी हे बी ति । स्व
थनं फलनाथाय् वना अनं थथे थे थे हुं धका लँ क्यना बिस ।

अन च्वंपिं सुगातसें क्यंगु अनुसारं वना च्वच्वं अँमा
खन । बहनि मजूतले छथाय् सुला च्वन ।

चान्हे पा च्वंच्वंपिं राक्षसते न्ह्यो वेका च्वंबले अब्भन्तर
(अमृत) अँमा या क्वे वना क्वं होतं विस्तारं थाहाँ वनेत सं
बले नँ या जाले पपु तक्यना किरि किरि सः वल । अले
राक्षसत दना स्वः बले सुगा खन । अँ खुया न वोम्ह धक्की
ज्वना दण्ड बीगु ग्वसा ग्वल ।

छम्हस्यां धाल- थ्व सुगा यात म्हुत्वी तथा स्वाराक्क लुना
छ्वेगु का !

मेम्हसिनं धाल- थ्व सुगा यात ल्हाते तथा व्वींचा स्याय्
बुबुस्याना स्याना बीगु काः ।

हानं छम्हस्यां धाल- थ्व अँ खुँ यात म्ह बाफला थला
मी छुया नेगु का ।

सुगां थुलि मछि ग्यानापुसे च्वंगु खँ न्यन्त नं क्य
पि मक्रासे मग्यासे न्यन-

भो राक्षस देव, छिपिं सु ?

राक्षसतसें थाल- जिपिं वेस्सवण महाराजया सेवक खः ।

सुगां धाल- भो पासापिं ! छिपिं नं छम्ह जुजुया सेवक खः ।

जिं नं छम्ह जुजुया सेवक खः । जित बाराणसीया महाराजां अब्भन्तर अँया लागीं छोया हगु खः । जिं वहे जुजुया कारणे प्राणया माया मतसे थन वयाम्ह खः । सुनां थः माँ-बौ व मालिक या लागीं प्राण त्याग याय् फँ व देवलोक थ्यनी धका धया तगु दु । उकिं जिं नं थ्व पशु योनि तोता देवलोके हे थ्यनीगु ज्या याना च्वना । उकिं जित छिमिसं स्याना नइ धका ग्यायभागु हे छाया ? जित ला हर्ष व सन्तोष हे दु ।

सुगाया बाखं न्यना राक्षसते मन प्रसन्न जुया मती तल थ्व सुगा ला धर्मया चेतना दुम्ह खः । थज्योम्ह सुगा यात स्याय् मत्यो धका मती तया तोता धाल-

भो सुगा ! छ जिमिगु ल्हातं मुक्त जुल । छ माथाय् हँ ।

सुगां धाल- जि थन थ्यंक वयागु साप दुःख सिया खः । उकिं जित सिंतिं छोय् मते । जित अब्भन्तर (अमृत) अँ छग कृपातया व्यु धका पवन ।

राक्षसतसें धाल- भो सुगा छन्त अँ छग बीत छुं थाकुगु मखु । तर थ्व सिमाय् च्वंगु अँ फुकक त्या खाना तःगु जुल । छुं अँ पा जुलकिं जिमिगु प्राण वनी । वेस्सवण जुजुं छक तमं स्वइ बले जिपिं ला न्हाउंक छुया तःगु नपाताय् हामो ते जुं जिपिं करोड राक्षसत नाश ज्वीगु । उकिं अपशोच छंगु प्रति जिमिगु श्रद्धा (सहानुभूति व दया) दुसां छन्त छुं बी

मफु । तर प्राप्त ज्वीगु थाय् जिमिसं छन्त कना छ्वे ।

सुगां धाल— जित न्ह्यामसिनं ब्यूसां, न्ह्याथासं जूसां माला च्वंगु फल खः । प्राप्त ज्वीगु थाय् जक क्यना ब्यूसां जिगु लागी तःधंगु वरदान खः ।

राक्षसतसैं धाल— थ्व हे वहया पर्वतया कापी जोतिरस धयाम्ह तपस्वी छम्ह दु । व ऋषि यज्ञ होम पूजा याना कञ्चन पति कुटोचाय् च्वंच्वंगु दु । व तपस्वी धासा वेस्सवण महाराजया भक्ति याना तम्ह जुया च्वन । उकिं वेस्सवण महाराजां ह्लि प्यंगः अँ दान याना च्वंगु दु । छ व ऋषी याथाय् हुं अले छन्त अँ प्राप्त ज्वी ।

व सुगा व ऋषी याथाय् वना वन्दना याना छखे लिक्क फेतुना च्वन ।

ऋषीं न्यन— छ गनं वयाम्ह ?

सुगां धाल— वाराणसी देशं वयाम्ह !

ऋषीं न्यन— छाया वयागु ले ?

सुगां धाल— जिमि जुजुया महारानीया दिव्य अँ ने मास्ते वल । उकिं व अँमा दुथाय् वयागु । तर अन च्वंपिं राक्षस तसैं वीमछा— छपिन्थाय् वना का हुं धागुलिं जि थन वयागु खः ।

ऋषीं धाल— एसा छन्त व अँ प्राप्त ज्वीगु जुल पलख फेतु । ई ज्वीवं प्यंग अँ थ्यंके हल । ऋषीं निगः अँ नया बिज्यात । छगः सुगा यात न धका विल । बाकि छगः अँ खिपतं चिना सुगाया गःपते कोखायका बिया हुं धया बिदा विल ।

[६०]

सुगां व अँ हया महारानीयात विल । महारानीं व अँ
नया मनया इच्छा पुरे यात । तर व अँ नया काय मचा दुगु
मखु । अँ नेगु इच्छा जक पुरे जुल ।

Dhamma.Digital

लेखिकाया मेमेगु सफूत

१) बुद्धया किनिगू विपाक	१२) बुद्धया अन्तिम यात्रा-१
२) अभिधर्म भाग-१	१३) बुद्धया अन्तिम यात्रा- २
३) मैत्री भावना	१४) त्रिरत्न गुण स्मरण
४) ऋद्धि प्रातिहार्यं	१५) परित्राण
५) पञ्चनीवरण	१६) बौद्ध प्रश्नोत्तर
६) भावना	१७) कर्म
७) बुद्धधर्म	१८) मत्ति भिसा गति भिनो
८) एकताया ताःचा	१९) शाक्यमुनि बुद्ध
९) प्रेमं छु जुइ ?	२०) लक्ष्मी द्यो
१०) कर्तव्य	२१) अभिधर्म भाग-२
११) मिखा	

मुद्रक : 'शाक्य प्रेस', ओम्बहाल, काठमाडौं । फोन १३६०४